Doğan Kardeş

Nisan 1960 ★ 125 Kuruş

SCANFAN

15
Yaşında
(1945 - 1960)

TİK-TAK AMCA

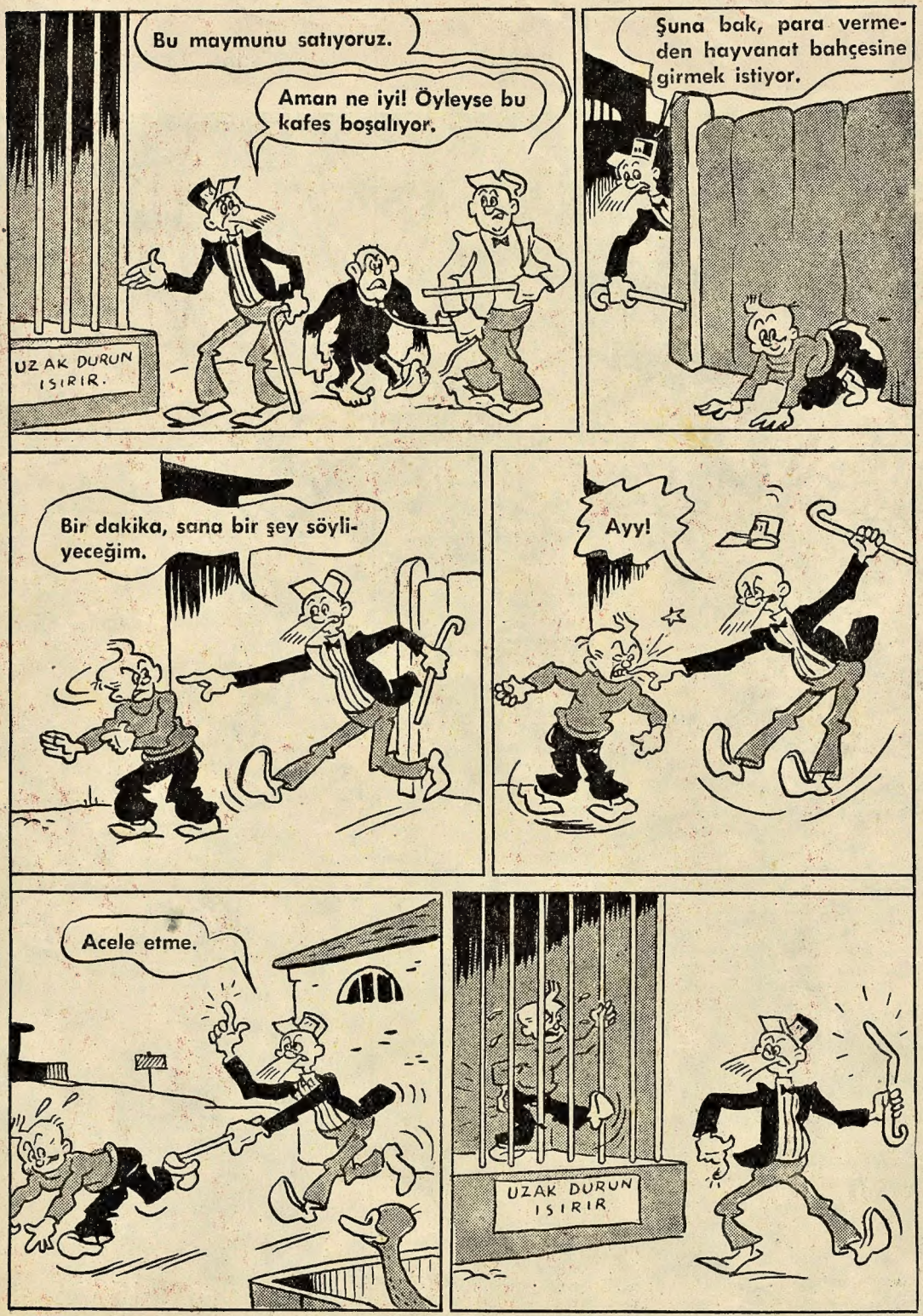
Bu maymunu satıyoruz.
Aman ne iyi! Öyleyse bu kafes boşalıyor.
UZAK DURUN ISIRIR.
Şuna bak, para vermeden hayvanat bahçesine girmek istiyor.
Bir dakika, sana bir şey söyliyeceğim.
Ayy!
Acele etme.
UZAK DURUN ISIRIR

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Kuruluşu : 23 Nisan 1945

•

Sayı: 493 _ Nisan 1960

Fiatı : 125 kuruş

•

Her ayın başında çıkar aylık çocuk dergisi ★ Sahibi : Kâzım Taşkent ★ Yazı işlerini fiilen idare eden : Şükrü Enis Regü ★ Yazı işleri bürosu : Galata, Kuledibi, İlk Belediye Caddesi, Küçük Hendek sokağı No. 27. Kat 1 ★ Mektup adresi : Posta Kutusu : 217 - Beyoğlu ★ Yazı işleri için telefon : 44 74 37 - 44 05 39 ★ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler Divanyolu Klodfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ★ Yayınevi telefonu : 27 34 54 ★ Abone şartları : 12 sayı hesabiyle yıllık 10 lira ★ Yurt dışı iki misli ★ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ★ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ★ Basıldığı yer : Doğan Kardeş Yayınları A. Ş.

☆

Doğan Kardeş Dergisi ve kitapları Yapı ve Kredi Bankasının kültür hizmetlerinden biridir.

Doğan Kardeş 15 yaşında

Doğan Kardeş, bu sayısiyle 15 yaşını dolduruyor.

Memleketimizde böyle 15 yıldır hiç aksamadan, devamlı olarak çıkan başka bir çocuk dergisi yoktur.

15 yıldır Türk çocuklarına faydalı olmak için çıkan Doğan Kardeş, varlığını bir yandan Yapı ve Kredi Bankasının yardımlarına, bir yandan da çocuklarına «İyi» bir dergi vermenin önemini anlıyan uyanık ana-babalara borçludur.

Doğan Kardeş'i bir kere okuyan çocuklar onu çok seviyorlar, hattâ âdeta tiryakisi oluyorlar. Yeter ki, ana-babalar ilk adımı atsınlar. Yani, çocuklarını Doğan Kardeş'e abone yazdırsınlar, yahut da onu her ay alıp çocuklarına vermeği unutmasınlar.

Bu 15 yıl içinde Doğan Kardeş'in on binlerce okuyucusu oldu. Birçoğu büyüdüler. Her biri bir mesleğe girdiler. Hattâ evlendiler, çoluk çocuk sahibi oldular. Şimdi inşallah neredeyse onların çocukları Doğan Kardeş'i okumaya başlıyacaklar. İşte biz şimdi, 15 yıldır Türk çocuğunun, Türk ailesinin hizmetinde çalışmanın mutluluğu içindeyiz.

Bize adını veren «Doğan» ağabeyin ruhu şâd olsun !

Bize Türk çocuğu için faydalı yayınlar yapmak imkânını hazırlayan (Yapı ve Kredi Bankası) var olsun !...

DOĞAN İÇİN

Koca dağlardan yuvarlanan kartopu,
Birden vurmuş Doğan'a,
Doğan yere yuvarlanmış,
Oracıkta yığılakalmış.

Doğan'a kartopları
Uyan artık diyorlar,
Doğan artık uyanmıyor.
Çünkü O şimdi rüyada,
Bir yorgan var üstünde
Karlar onu okşuyor.

Serpil Kenber Başak

Bayramımız 40 Yaşında

BUNDAN tam 40 yıl önce, 1920 Nisanının 23 üncü Cuma günü, Ankarada eşrafın, büyük küçük memurların, her tabakadan halkın büyük bir şevk ve heyecanla katıldığı mehabetli törenlerle açılan Millet Meclisi ilk toplantısında ilk çıkardığı kanunla şu esası ilân etti:

Hâkimiyet milletindir, yani memleket işlerinde asıl hüküm, karar ve son söz milletindir ve bu esasa göre yeni bir hükümet kurdu: **Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti.**

Yeni Hükümet İstanbulda yabancı işgal kuvvetlerinin baskısı altında Padişaha bağlı kalan Osmanlı Hükümetinden tamamiyle ayrı ve bağımsız bir hükümetti.

O gün Türk milleti, tarihinde ilk defa olarak, yurdun idaresini kendi eline almış oluyor ve gene ilk defa olarak kabile veya hanedan adı ile değil, kendi adı ile bir idare kuruyordu. Yalnız bu kadarı bile 23 Nisanı Türk tarihinin büyük günleri arasında saydırmaya yeterdi: Netekim o mutlu gün Türk milleti için iki katlı bayram oldu: 1) Millî Hâkimiyet Bayramı. 2) Çocuk Bayramı. İlk Büyük Millet Meclisi millî hâkimiyet devrinin başlangıç gününü, çok mânalı bir düşünce ile, Türk çocuklarına bağışladı. Ondan sonraki yıllarda her 23 Nisan çocuklarımızın bayramı ve Türkiyede Çocuk Haftasının başı oldu.

Fakat o mutlu günün asıl büyüklüğü Türk milletinin tarihinde yeni ve çok mesut bir gelişme devrine başlangıç olmasındadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin kuruluşundan tam 3 yıl, 6 ay, 6 gün sonra, 1923 Ekiminin 29 uncu günü Cumhuriyet ilân edildi. Arada geçen bu kısa zaman içinde Türk milleti büyük Atatürk'ün rehberliği ile başarıdan başarıya, zaferden zafere koştu. Ama bütün bunlar milletçe en güç şartlar altında fedakârlıkla ve feragatle yapılan çalışmalar, kanlı büyük savaşlarla elde edildi.

Nihayet o zamanın galip büyük devletleri Türkiyemizle eşit şartlar altında bir antlaşma imzalamak zorunda kaldılar. Bu antlaşma ile Türkiyenin kayıtsız şartsız tam istiklâli bütün dünyaya tanıtıldı. Türk topraklarında tek yabancı asker kalmadı. Türkiye tamamiyle Türklerin oldu; Padişahlık kaldırıldığı için Türk milleti memleketin hakikî sahibi ve hâkimi oldu.

Cumhuriyetin ilân edildiği yılda Türkiye harblerden harap, eski hükümetlerin kötü idaresi yüzünden perişandı. Nüfus 12 milyon kadardı ve memleket çok geri kalmıştı.

Milletin hâkim olduğu Cumhuriyet devrinde her bakımdan ilerledi, harf inkilâbı memlekette kültür hayatına büyük bir hız verdi.

Bugün Türkiye 27 milyon nüfuslu, ilerleme yolunda kuvvetli bir devlettir.

1923 deki muzaffer, fakat ancak 12 milyon nüfuslu harap ve perişan Türkiye artık çok gerilerde, sisler içinde kalmıştır. Onunla bugünkü Türkiyeyi kıyaslamak için 1923 Ankarasının resimleri ile şimdiki Ankaranın resimlerini karşılaştırmalıdır.

Ama unutmıyalım ki, bu güzel neticeye o eski kahramanlık günlerinde memleket çocuklarının yılmak bilmez cesaretleri, yorulmak bilmez gayretleri ve millet hâkimiyetine olan imanları sayesinde erebildik.

Büyük Bayramınız kutlu olsun, aziz Türk çocukları...

BİR sabah ağaçtan ağaca sıçrayan sincap Fiti aşağıda bir şey gördü. Bir ağaç kütüğü üzerinde oturan bu yaratığı o zamana kadar hiç görmemişti. Yakın arkadaşı karga Thao'ya seslendi.

— Bu ne?

Thao güldü.

—İnsan canım. Bir kızcağız... Hem de ağlıyor ...

Fiti meraklandı.

— Yanına gitsem?...

— Git ama, pek yaklaşma. Ne olur ne olmaz...

Fiti ağlıyan kıza o kadar acıdı ki, karganın öğüdünü unuttu, hemen ayağının dibine oturdu. Öteki de derdini dökecek arkadaş arıyordu zaten. Pırıl pırıl gözleriyle ona bakan sincaba başına geleni anlattı.

Çalıştığı evin hanımının altın bileziği kaybolmuş. Hanım bileziği banyo odasında bırakmış. Bilezik oradan yok olmuş... Üstelik hırsıza ait en ufak bir ize de raslanamamış.

Zavallı Halime,

— Bileziği iki güne kadar bulamazsak işimden olacağım, benden şüpheleniyorlar... diye sözünü bitirdi.

Fiti henüz çok genç ve ilk defa insan gören bir sincap olduğu için kızın sözlerinden çoğunu anlayamadı. Ama bir ağaç dalından onu dinleyen karga Thao, Halime doya doya ağlayıp gittikten sonra, sincabı yanına çağırdı.

— Bu kıza yardım etmemiz lâzım Fiti, dedi. Çok iyi yürekli, kuşlara, hayvanlara acıyan bir kızcağızdır. Bu kız sokakta donmak üzere olan bir sığırcığı aldı; tâ bahara kadar evinde baktı, sonra serbest bıraktı. Ona elimizden geleni yapalım kardeşim.

— İyi ama, ne yapabiliriz ki Thao teyze? Hırsızı nasıl buluruz biz?

— Bir çaresine bakacağım. Sen de bana yardım edeceksin. İlkin Halimelerin köşküne gidelim.

İki arkadaş, biri havadan uçarak, öteki karadan tıpış tıpış koşarak köşkün yanına vardılar. Thao köşkün etrafından uçarak üst kat pencerelerini bir bir gözden geçirdi.

— Üçüncü pencere, hanımın yatak odasının, dedi; öteki yanındaki banyo odasına ait. Bu pencere açık ama, bir insanın tırmanamıyacağı kadar yüksek.

Thao, yuvası köşkün bahçesinde bulunan küçük kardeşini görmeğe uçtu. Az sonra dönerek bu günlerde o pencereden kimsenin içeri girmediğini öğrendiğini söyledi. Sincaba:

— Sen oraya girip bakacaksın Fiti, dedi. Giderken ağzına bir fındık atmağı unutmadın ya?

— Unutmadım Teyze.

— İyi; onu sakın düşürme ve yeme. Sonra lâzım olacak.

Karga Thao, sincaba yapılacak şeyleri uzun uzun anlattıktan sonra Fiticik sarmaşıklara tutunarak yukarı çıktı. Açık pencereden banyo odasına daldı. Ufak, sessiz adımlarla odayı dolaşıyor, gördüklerini pencerenin pervazına konan Thao'ya anlatıyordu. Karga teyze Fiti'ye bilgiç bir tavırla sordu:

— Şu karanlık köşede bir fare deliği yok mu acaba?

— Evet, var...

— Güzel. Ağzındaki fındığı çıkar, deliğin yanına koy. Fare gelince, bilezik hakkında neler bildiğini sor.

Gerçekten, Fiti fındığı deliğin ağzına koyar koymaz içinden bir fare kafası uzandı. Birbirlerinin hatırını sorduktan sonra fare ikram için teşekkür etti ve bileziği bir saksağanın çaldığını söyledi.

Sincap bunu kargaya anlatırken ötekinin şaşkınlıktan gagası açık kaldı. Hayretinin sebebi, hırsızın saksağan olu-

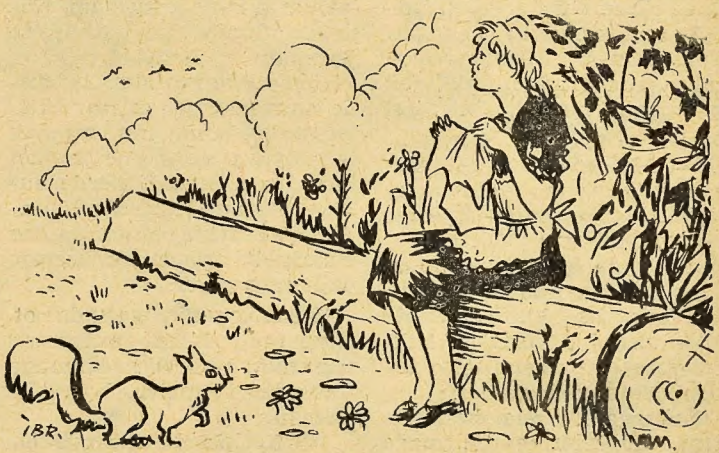

• Doğan Kardeş Sanat Müsameresi • Doğan Kardeş Sanat Müsameresi • Doğan Kardeş Sanat Müsameresi •

«Doğan Kardeş»in 15 yaşını doldurması şerefine

23 Nisan Cumartesi günü

saat : tam 14 de

SPOR VE SERGİ SARAYINDA

Doğan Kardeş Sanat Müsameresi

Müsamereye katılacaklar :

1 — Geçen yıllarda yapılan sanat müsamerelerine katılan ve bugün meşhur olan sanatkâr kardeşlerimizden:

Selma Emiroğlu	— Şarkılar söyliyecek
Arın Karamürsel	— Piyano çalacak
Mayda Arkan	— Piyano çalacak
Elçin Karamehmet	— Piyano çalacak
Esen Gökmen	— Şiir okuyacak

2 — İlk karikatürleri «Doğan Kardeş» te yayınlanmış olan günümüzün ünlü karikatüristlerinden:

Ferruh Doğan — Mıstık — Altan Erbulak — Güngör Kabakçıoğlu — Yalçın Çetin — Yalçın Emiroğlu — Selma Emiroğlu — İbrahim Ersaraç karikatürler yapacaklar.

3 — İstanbulun en istidatlı müzik öğrencilerinden 25 çocuk piyano ve keman çalacaklar.

4 — İstanbul Şehir Konservatuvarı Bale öğrencilerinden bir gurup gösteriler yapacak.

Davetiyeler Yapı ve Kredi Bankasının İstanbul (Merkez), Beyoğlu, Pangaltı, Parmakkapı, Şişli, Teşvikiye, Galata, Fatih, Beyazıt, Kadıköy, Beşiktaş şubelerinden alınır.

• Doğan Kardeş Sanat Müsameresi • Doğan Kardeş Sanat Müsameresi • Doğan Kardeş Sanat Müsameresi •

şu değil, bunu nasıl olup da daha önce düşünemediğiydi.

Yuvası ormanın kenarındaki çamın üstünde olan saksağana gittiler. Saksağan gevezenin biriydi. Gelenleri görünce :

— Aldım, aldım! Mücevher koleksiyonu yapıyorum, dedi. Şimdiye kadar üç tane boncuk, iki tane yaldızlı düğme, bir de bilezik sakladım.

— Bunu sahibine vermelisin saksağan kardeş. Senin yüzünden bir kızcağızı haksız yere hırsız sandılar, işinden çıkaracaklar.

Saksağan hırsla kanatlarını böğürlerine vurmağa başladı.

— Bana ne, bana ne! İnsanların işine karışmam. Koleksiyonumu da dünyada bozmam.

Thao bu arsız kuşa lâf anlatamıyacağını anladı. Fitiye, saksağanın yem bulmak için yuvasından ne zaman uçtuğunu, bileziği nerde bulacağını anlattı. Sevimli Halimeyi kurtaracağına sevinen sincap bu son işi de üzerine aldı ve başardı.

Saksağanın yuvasında ot, tüy ve yosunlar arasından çıkardığı bileziği boynuna takarak Thao'nun karşısına dikildi.

— Köşkün bahçesinde bir ceviz ağacı var; taraçanın karşısındadır. Üstüne çık, beni bekle.

Thao bileziği Fiti'nin boynundan alıp havalandı. Sincap da köşkün yolunu tuttu. Köşkün sahipleri yemekten sonra taraçada kahvelerini içerken kimsenin hiç ummadığı bir anda kaybolan bilezik bayanın kucağına düştü.

Çığlıklar, bağırışmalar arasında başlarını yukarı kaldırdıkları zaman, hızla uzaklaşan siyah bir noktadan başka bir şey göremediler.

Evin bayanı, Halimeye karşı suçunu unutturmak için onu yatılı bir okula verdi, o günden sonra ona kendi kızıymış gibi baktı.

Faydalı Canavar

JAK on yaşındaydı. Aklına gelen her şeyi yapmak isterdi. Bir gün babasına:

— Bana bir canavar al, diye yalvarmaya başlayınca adam buna hiç şaşmadı.

— Benim işim çok, git sen al, dedi.

Çocuğun canavar bulamıyacağını bildiği için böyle söylemişti. Ama Jak birkaç gün sonra koruda gezinirken gerçekten bir canavara rastladı. Bu canavarın boyu altı metre kadar vardı. Canavar olarak yaratılmasına rağmen sessiz, uysal bir hayvandı. Jak onu görünce:

— Merhaba, dedi.

Canavar, çocuğun üstüne sıcak hava püskürterek :

— Sağol, diye cevap verdi.

— Senin adın ne?

— Delmos.

— Benimle gelip bizim evde kalır mısın? Sana iyi bakarız.

— Gelirim, ama bir şartla. Ben kömür yerim. Bana bol kömür verir misiniz?

— İstediğin kömür olsun Delmos'cuğum. Kömürlüğümüz ağzına kadar dolu.

Böylece ikisi beraber eve gelince doğru kömürlüğe gittiler. Delmos:

— Yumuşak kömür, tam sevdiğim cinsten, diye söyleniyordu.

Kömür yedikten sonra ağzından küçük bir alevle, biraz duman çıkardı. Birkaç parça daha yiyince çıkardığı alev de büyüdü. Jak:

— Dur bakalım evi yakacaksın, diyerek çıkıştı. Böyle yaparsan seni eve almam.

Canavar :

— Uzun zamandan beri böyle güzel kömür yememiştim, dedi. Yiyecek bulmam çok güç oluyor. Eskiden demiryolunun kenarına gizleniyordum. Tren yaklaşınca ortaya çıkıp makinisti korkutuyordum. O da bana kömür atıyordu. Şimdi o yolda elektrikli tren işletiyorlar. Ben de artık kömür bulamıyorum.

Jak canavara acımıştı. Evi yakmamak şartıyla istediği kadar kömür yemesine izin verdi.

Akşam babası eve gelince Jak onu hemen kömürlüğe götürdü. Adam canavarın kömür yediğini görünce:

— Bütün kömürlerimizi bu hayvan yerse evi neyle ısıtacağız, diye düşünmeğe başladı.

Delmos onun çaresini bulmuştu.

— Siz hiç üzülmeyin, dedi. Madem ki evi ısıtmak istiyorsunuz, o işi ben üzerime alırım. Kömür yedikten sonra sıcak nefesimi sobanın içine üflerim. Böylece ikide bir sobaya kömür atmaktan kurtulursunuz.

Jak'ın babası bu teklifi sevinçle kabul etti.

Delmos işini çok iyi yapıyordu. Önce kendi karnını doyurup, evi ısıttıktan sonra Jak'la evden çıkıyor, türlü oyunlar oynuyorlardı. Çocuğu sırtına bindirerek istediği yere götürüyordu.

Soğuk, karlı bir günde Delmos şehirde bir kahraman gibi ün kazandı. O gün yağan karlar bütün yolları kapatmıştı. Çocuklar okuldan, babaları işlerinden bir türlü evlerine dönemiyorlardı. Jak'ın annesi evde kocasıyla oğlunu merak ediyordu. Delmos kadının halini görüp olanları duyunca oturup bir çare düşünmiye başladı.

İki kova kömür yiyerek evden çıktı. Yolda giderken ağzından alevler püskürtüyor, böylece karları eritiyordu. Önce okula gitti. Çocuklar onun peşine takılarak açtığı yoldan evlerine döndüler. Ondan sonra şehirde işliyen taşıtların geçtiği yolların karlarını eritti. Birdenbire şehir eski canlılığına kavuştu. Herkes işinden evine döndü.

Hiç kimse Delmos'un yaptığı iyiliği unutmadı. Şehrin belediye başkanı ertesi günü ona bir ton kömür hediye etti Ayrıca tam onun istediği gibi de bir iş buldu. Şehirdeki bir fabrikada çalışacak, büyük bir kazanı ısıtacaktı. Ama yine ara sıra belediyenin emrinde çalışıyor, sokakların karlarını eritiyordu.

Delmos küçük dostu Jak'ı unutmadı. Hâlâ işinin çok olmadığı günlerde onunla oynamaya gider.

Türk Gazeteciliği
100 YAŞINDA

TÜRK gazeteciliği bu yıl içinde yüz yaşını doldurup yüzbirinci yılına ayak basıyor. İlk Türk fikir gazetesi 1860 yılında çıkmaya başlayan **Tercüman**'dır (1). Çıkaran da zamanın aydın kafalı gençlerinden Agâh Efendidir. Ünlü şair ve edip Şinasi, yazıları ile Agâh Efendiye yardım ediyordu. Fakat memleketimizde çıkan ilk Türkçe gazete bu değildir. Daha önce, 1831 ve 1840 yıllarından beri çıkmakta olan iki Türkçe gazete vardı. Ancak bunlardan ilki Devletin resmî gazetesi, ikincisi de bir İngiliz tarafından, Türk Hükümetinden verilen para ile çıkarılan bir havadis gazetesi idi, yalnız havadis yayar ve ilân basardı. **Tercüman** ise Türkler tarafından serbestçe çıkarılan bir gazete idi, hem havadis verir, hem de memleketi ilgilendiren önemli meseleler üzerine değerli yazılarla milleti uyaracak fikirler yayardı. Her bakımdan serbest ve gerçek Türk gazetesi bu idi. İşte bu halinden dolayıdır ki **Tercüman**'ın çıktığı 1860 yılı gerçek anlamı ile serbest Türk gazeteciliğinin doğum yılı sayılmıştır.

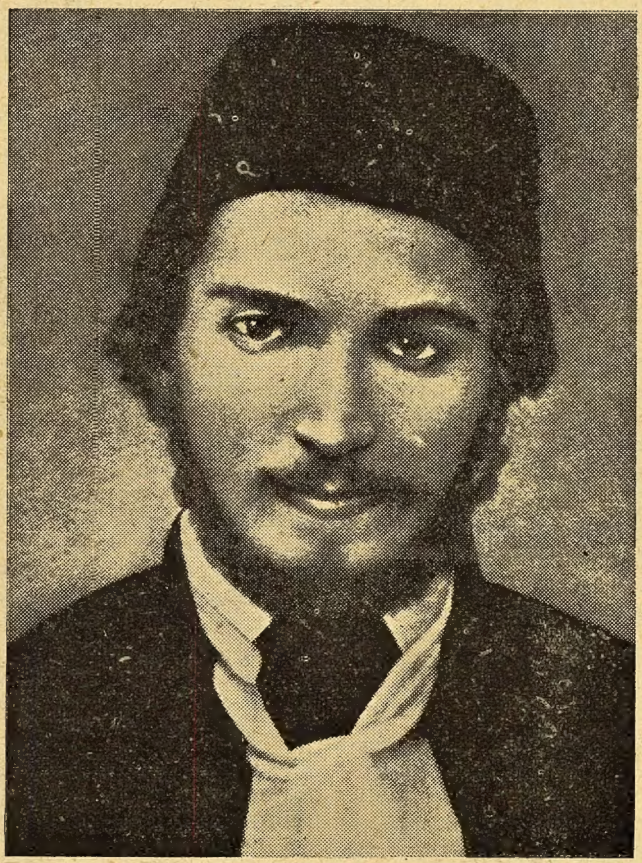

AGÂH EFENDİ

İlk sayısı 1831 de çıkan Devletin resmî gazetesi sonraları birkaç kere adı değişmiş olan **Takvim-i Vakayi**' dir; hâlâ çıkmaktadır. Şimdi adı **Resmî Gazete**'dir. Büyük Millet Meclisinin zabıtları ve yeni çıkan kanunlar bununla yayınlanır. **Resmî Gazete** havadis yaymaz, serbest makale de basmaz.

Türk gazeteciliğinin en parlak devri 1860 ile 1878 yılları arasında geçen zamana raslar. Şinasinin **Tasvir** (2) gazetesi ile vatan şairi Namık Kemal'in **İbret** gazetesi ve ilk mizah gazeteleri o devirde çıktı. Şinasi Türkçeyi o zamana göre sadeleştirerek yazdığı makalelerle başkalarına örnekler vermiştir. Bu parlak devirden sonra hususiyle II. Abdülhamid'in 33 yıl süren padişahlığı Türk gazeteciliğinin en kara ve düşkün devri oldu. Eşi görülmemiş baskılar altında gazeteler değil serbest yazı ve fikir yaymak, Hükümetin izin vermediği haberleri ve havadisi bile basamaz oldu. Hattâ roman ve hikâye koymak bile yasaktı.

Ancak 1908 de II. Meşru-

(1) Tercüman-ı Ahval
(2) Tasvir-i Efkâr

tiyetin ilânı üzerine Türk basını tekrar hürriyete kavuştu ama bu da kısa sürdü. Harblerle birlikte baskı yeniden başladı ve Mütareke yıllarında buna yabancı işgal kuvetlerinin sansürü de eklendi.

Türk basını asıl hürriyete Cumhuriyet devrinde kavuştu. Yeni harflerin kabulünden sonra da hem dış şekil, hem yazı ve öz bakımından Türk basınında esaslı bir gelişme başladı. Yeni harfler okumayı kolaylaştırmış, dil de hayli sadeleşmiş olduğu için beş on yıl içinde memlekette okuma bilenlerin sayısı epeyce arttı ve gazetelerin satışı da çok yükseldi. Eskiden en çok satılan gazetenin basım sayısı 25000 etrafında iken şimdi günlük baskısı 250.000 rakamını aşan gazetelerimiz ve haftada 150.000 nüsha basan dergilerimiz var. Nüfusumuzun okur - yazar nispeti yükseldikçe gazetelerimizin basım sayısı daha da artacaktır. Şimdiki halde nüfusun ancak % 55 - 60 kadarı okur - yazar sayılmaktadır.

Bu yıl bizim basın yüz yaşında iken dünya basını 350 yaşını aşmış bulunuyor. Eldeki sağlam kayıtlara göre Avrupada ilk gazete 1609 yılında Strasburg şehrinde çıkmıştır, adı **Relation**'dur. Ondan sonra Almanya ve Holânda ile Fransa ve İngiltere'de, nihayet bütün Avrupa memleketlerinde ve Amerikada gazeteler çıkmaya başlamıştır. İlk Fransız gazetesi 1631 de, ilk İngiliz gazetesi 1665 te çıkmıştır. **Gazette de France** adını taşıyan bu Fransız gazetesi 1914 te kapanmıştır. İlk İngiliz gazetesi **London Gazette** ise, bizim **Resmî Gazete** gibidir ve hâlâ çıkmaktadır. İlk Amerikan gazetesi 1690 da Boston şehrinde çıkmıştır. Dünyanın en tanınmış büyük gazetelerinden biri olan **Times** gazetesi 1785 yılından beri Londra'da muntazam surette yayınlanmaktadır.

Avrupa ve Amerika gazeteciliğine böyle pek kısaca bir göz attıktan sonra eğer merak gösterir de dünyanın en eski gazetesini sorarsanız bunun cevabını dünyanın en eski kıtası olan Çin'de lursunuz. Pekin'de, rivayete göre, Milâdın 500 üncü yılında çıkmaya başlıyan **Tsing Pao** adlı «Saray gazetesi» 1935 yılına kadar devamlı surette yayınlanmış ve o yıl kapanmıştır. Bu gazete, üzerine yazılar hakkedilmiş ağaçtan bloklarla basılıyordu. Zaten matbaacılığın ilk basma usulü de bu idi.

Bugün gazetelerin bir memlekette tutuğu yer, kazandığı itibar ve ermiş olduğu gelişme derecesi o memleket için bir medeniyet ve kültür ölçüsü sayılmaktadır. Dört buçuk milyon nüfuslu Danimarka'da günlük 160 gazete çıkıyor. Nüfusu üç - buçuk milyon olan Norveç'te ise 200 gazete çıkmaktadır. Bu memleketler halkın kültür seviyesi en yüksek olan ülkelerdir. İngiliz gazeteleri arasında satışı 4 - 8 milyon olan beş gazete vardır, satışı bir milyonu aşan başka gazeteler de vardır. Japon gazeteleri de milyonlarla basım yapar. Dünyanın birbirinden uzak beş şehrinde haftanın aynı gününde yayınlanan Amerikan **Time** dergisinin satışı 3 milyonu geçmektedir.

Çocuk gazeteleri içinde Paris'te çıkan **Mickey** gazetesi 660.000 nüsha basılmaktadır, haftalıktır. Belçikada çıkan **Tintin** 250.000 kadar satılıyor. Avrupa ve Amerikada baskı sayısı 100.000 den yukarı olan daha birçok çocuk dergileri çıkmaktadır.

A. B.

Güzel Sözler

- **Kılçıksız balık, kusursuz insan olmaz.**
- **Kötüyü kötülükle karşılama ki, iyiliğin anlaşılabilsin.**
- **Kötülerin sevinci uzun sürmez.**
- **Neş'e öyle bir topraktır ki, hayatın en güzel çiçekleri onda biter.**
- **Zamanında geri dönmesini bilmek, yanlış yolda devam etmekten daha akıllıca bir harekettir.**
- **Çalışmakla dağlar devrilir.**
- **Başkalarının vazifeleri üzerinde çene yormaktansa, sen kendi vazifeni yap, yetişir.**
- **Allah ancak çalışanların yardımcısıdır.**
- **İyi, çalışkan, akıllı arkadaşları olanların kendileri de iyi, çalışkan, akıllı insanlardır.**
- **Sevindiren sevinir.**

KURNAZ SERÇE

Kediler, neden kahvaltıdan sonra yıkanır, biliyor musunuz?

Serçenin biri, yerden arpa taneleri toplarken, bir köşeye gizlenen bir kedi onun yakalar, tam yiyeceği sırada serçe:

— Bu kadar memleket gezdim, hiçbir yerde el, yüz yıkanmadan bir şey yendiğini görmedim, dedi.

Kedi bu sözden utanmış. Serçeyi yere bırakarak, yaladığı eliyle yüzünü silmeğe başlamış. Serçe de pır deyip havalanmış.

İşte o günden beri kediler, önce kahvaltılarını ederler, ondan sonra güzelce elini, yüzünü yıkarlar.

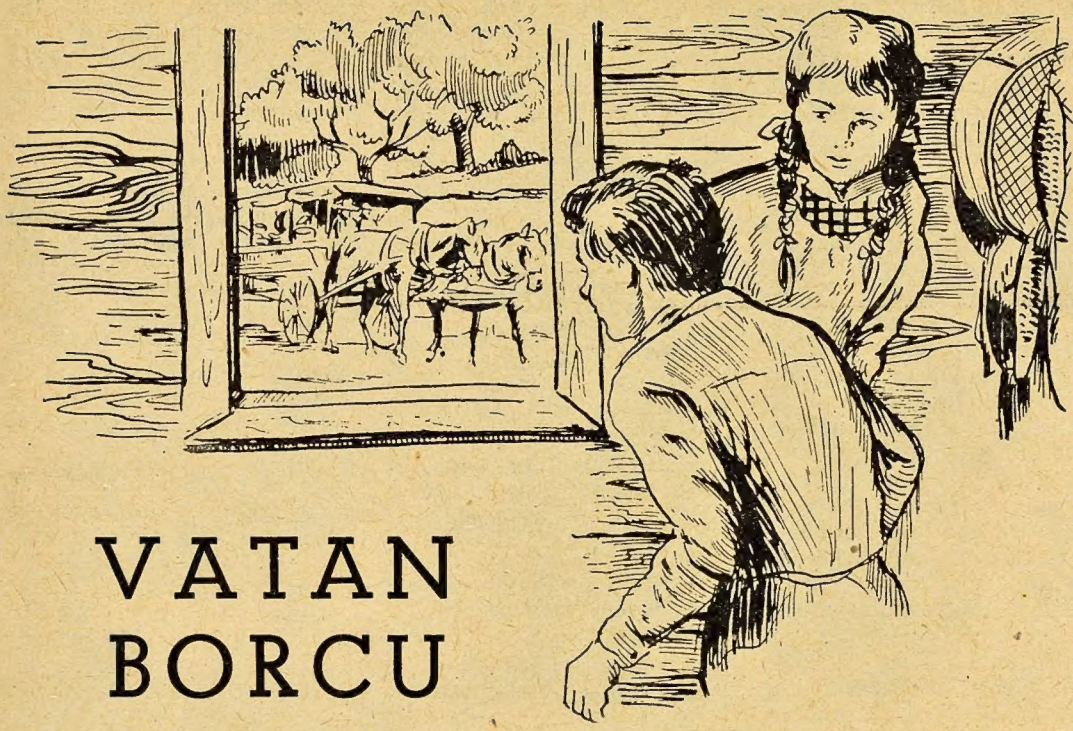

VATAN BORCU

ZEYNEPLE kendisinden bir yaş büyük olan ağabeyi Mustafa, bahçe kapısının önünde duruyorlardı. Çok üzgündüler. Büyük ağabeyleri Hasan harbe gidiyordu. Zeynep ağlıyamıyordu. Sesi de çıkmıyordu. Sanki boğazına bir şey tıkanmıştı.

— Ah, şu harb olmasaydı, diye düşündü.

Ağabeysini çok severdi. Bütün gün bahçelerde, çayırlarda beraber gezerlerdi. Hasan çakısıyla tahta parçalarını yontarak ona bebekler, oyuncaklar yapardı. Zeynep küçüktü ama, savaşın ne demek olduğunu biliyordu. Hasan'ı bir sipere uzanmış, üstüne kurşunlar yağarken görür gibi oluyordu.

Hasan, kardeşlerine sarılıp ikisini de öptü. Yüzü biraz sararmıştı. Çocuklara:

— Biz yokken sakın korkmayın, dedi. Türklere korkmak yakışmaz.

Mustafa, cesaretini göstermek için gülümsiyerek:

— Mısır sapından yaptığım tüfeğim de var ağabey, dedi. Evde senin yerini aratmıyacağım, merak etme.

Hasan biraz da kız kardeşiyle şakalaşmak istedi:

— Zeynep artık çorap yamamaktan kurtuldun. En iyisi cephede çoraplarımı eskitmemeye çalışayım.

Zeynep ağabeysinin gözlerinin içine bakarak:

— Çorabın eskirse eve gönder ağabey, dedi. Ben hemen yamar, tekrar sana gönderirim.

Hasan bunu duyunca kahkahalarla gülmeye başladı. Bir taraftan da şunları söylüyordu.

— Kızcağızın dediği gibi bir yolunu bulup da eve çorap göndermeye kalksam, o da düşmanların eline geçse, içinde gizli haberler, şifreler mi var diye kim bilir çorabımı nasıl didik didik ederler? Beni yakalarlarsa casus diye asarlar.

«Casus» sözünü duyunca babası kötü kötü düşünmeye başladı.

— Odunluğa koyduğumuz tüfekler hiç aklımdan çıkmıyor, dedi. Onları köylülerden toplayıncaya kadar neler çektik. Bizim elimizde kalması iyi olmadı. Bir an önce onları orduya devredebilseydik.

Anneleri kocasına:

— Boş yere üzülüyorsun, dedi. Düşman casusları daha bizim köye sokulamazlar.

Adam karşı tepenin yamacında bacasından duman çıkan bir evi gösterdi.

— O adam düşman tarafını tutuyor galiba, dedi. Türklere karşı açıkça bir şey yapmadı, ama belli olmaz. Harb zamanında kimseye güvenmemeli.

Kadın endişeyle çocuklarına bakarak:

— Bunları yalnız bırakmakla hiç iyi etmiyoruz, dedi. Hasan'ı uğurlamak için ben de buradan ayrılınca evde çocuklar kimsesiz nasıl kalırlar?

Hasan, annesinin omuzunu okşadı:

— Merak etme anneciğim. Bunlar akıllı çocuklar. Tüfeklerin yerini bildiklerini

kimseye belli etmezler. Hem de bu gece Ali Ağa gelip silâhları gizlice götürecek.

Üçü birden arabaya bindiler. Adam dizginleri eline aldı. Zeyneple Mustafa araba gözden kayboluncaya kadar ağabeylerine el salladılar.

★

Mustafa, ağabeyinin mısır sapından yaptığı tüfeği eline almış, kendi kendine askerlik oynuyordu. Zeynep:

— Keşke ben de ağabeyimle beraber savaşa gitseydim, dedi.

Mustafa gülerek:

— Saçmalama, dedi. Kızlar dövüşür mü hiç.

Zeynep onun bu sözlerine kızmıştı.

— Ama senin her yaptığın şeyi yapabiliyorum, dedi. Eğer bir gün büyüyüp sen de savaşa katılırsan, ben ne yapacağım biliyor musun? Erkek kıyafetine girip peşinden geleceğim.

Mustafa eve girerken:

— Kızlar savaşta ancak yaralılara bakar, dedi.

Zeynep, ağabeyinin yanına giderek:

— Kadınlar casusluk da yapıyormuş, babam anlattı, dedi.

Ağabeyinin kendisine gülüp alay ettiğini görünce:

— Ben casusluk oynamaya gidiyorum, diyip evden çıktı.

Bahçe kapısını açtı ve karşı tepenin yolunu tuttu. Mustafa, geri dönmesi için arkasından seslendi, ama kıza sözünü dinletemedi.

Zeynep yolda giderken yaptığı şeyin oyun oynamaya benzemediğini düşünüyordu. Babası tepedeki evde oturan adamın düşman taraftarı olduğunu söylemişti. Adımlarını sıklaştırdı. İçinden «İnşallah adam evde yoktur» diye dua ediyordu. Eve girip etrafı karıştırırsa belki gizli bir mektup filân ele geçirebilirdi. Adam kendisini görse bile çocuk olduğu için ne yaptığını anlamazdı. Belki kızardı o kadar. Zeynep zaten o adamı ilk gördüğü günden beri sevmemişti.

Eve yaklaşarak ağaçların arkasına gizlendi. Sonra adamın ürünlerini koyduğu ambara girdi. Önündeki tahta perdenin arkasından bazı sesler geliyordu. İki adam konuşuyorlardı. Çocuk şu sözleri açıkça işitti:

— ... Silâhların hâlâ orada olduğundan emin misin?

— Tabiî, gözümle gördüm.

Zeynep bunu söyliyenin ev sahibi olduğunu hemen anladı. Adam sözlerine devam etti:

— Köydeki bütün silâhları toplayıp oraya koymuşlar. Beni iyi dinle. Karı - koca oğlanı kasabaya götürdüler. Evde o küçük oğlanla kızdan başka kimse kalmadı. Silâhların bu gece taşınacağını öğrendim. Biz onlardan evvel davranmalıyız. Senin arabadaki o kadar kap kacağın altında tüfek olduğunu kimse anlamaz.

İkinci adam ara sıra arabasıyla köye mal satmaya gelen seyyar satıcıydı. Zeynep onu da tanıyordu.

Adamlara görünmeden koşarak kendi evine döndü. Kaybedilecek vakit yoktu. Ama iki çocuk kocaman iki adama nasıl karşı koyabilirdi? Mustafa'ya bir anda duyduğu şeyleri anlattı. İkisi beraber oturup tüfekleri adamlara vermemek için çare aramaya başladılar. Zeynep ağabeyine:

— Sen eline bir tüfek alıp kapıda dur, dedi. Korkup gelemezler.

— Ama ben ateş etmesini bilmiyorum ki... Ha elime sahici tüfek almışım, ha mısır koçanı.

Kızın gözleri birdenbire sevinçle parladı. Aklına iyi bir şey gelmişti. Bahçelerinde küme küme mısır koçanı vardı. Kopardıktan sonra onları üst üste yığmışlardı. İki kardeş tüfekleri odunluktan çıkarıp birer birer mısır koçanlarının arasına sakladılar.

Bu iş bittikten sonra korkuyla gelecek adamları beklemeye başladılar. Çok geçmeden seyyar satıcının arabası göründü. İki çocuk kendilerine bir iş bularak adamların geldiğinden haberleri yokmuş gibi davrandılar. Adamlar kapıya yüklenip açtılar, içeriye girdiler. Odaya

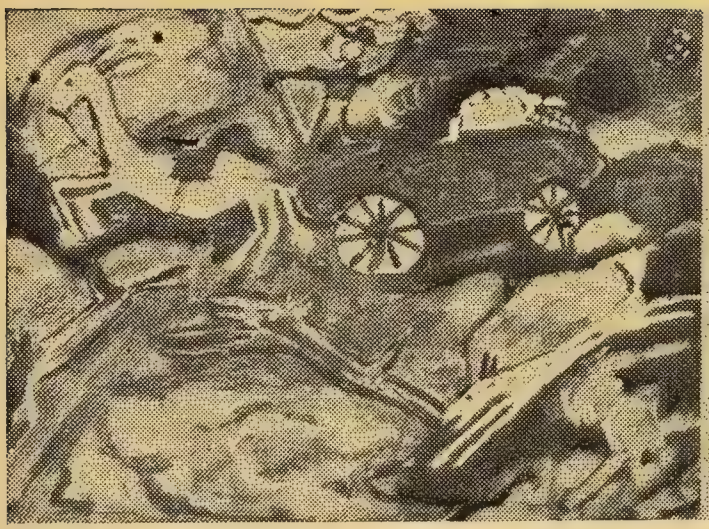

Bir ressam kardeş: YÜKSEL ÖZGÜR

Bursa'da Yüksel Özgür adlı bir ressam kardeşimiz var.

Geçen ay İstanbul'a gelip Doğan Kardeş'i ziyaret etti. Bana:

«Sen, dedi, sanatkâr çocukları seversin. Onları şevklendirmek için yazılar yazıyorsun. Bir zamanlar ressam Hasan Kaptan için az mı yazdın? Suna Kan'ı, İdil Biret'i, Ayşegül Sarıca'yı, Arın Karamürsel'i, Gülây Uğurata'yı, karikatüristlerden Ferruh Doğan'ı, Mıstık'ı, Altan Erbulak'ı, Yalçın Emiroğlu'nu, Güngör Kabakçıoğlu'nu, az kaldı unutuyordum, Selma Emiroğlu ablamızı ve daha birçok cevherli kardeşleri ilk defa bize sen tanıttın. Şimdi onların her biri tanınmış sanatkâr oldular. Ben de resmi çok seviyorum. Derslerimden arta kalan boş zamanlarımda hep resim yapıyorum. Öğretmenlerim de beni boyuna teşvik ediyorlar. Çok çalışıyorum, iyi bir ressam olmayı çok istiyorum.»

Yüksel Özgür kardeş Galatasaray Lisesinde bir sergi açtı. Eserleri çok beğenildi. Yılmadan, bıkmadan, sabırla, aşkla çalışmaya devam ederse ve iyi okuyarak kafasını, ruhunu zenginleştirirse, yarın büyük bir ressam olacaktır. Başarısına biz de dua ediyoruz.

Yukarıda Yüksel Özgür kardeşin sergide çekilmiş bir resmiyle güzel bir tablosunu görüyorsunuz.

bir göz attıktan sonra odunluğa gittiler. Oradan döndükleri zaman aradıklarını bulamayınca nasıl öfkelendikleri yüzlerinden belli oluyordu. Bundan sonra çocukları sarsıp hırpalayarak tüfeklerin yerini öğrenmek istediler. Tabiî onlar da hiçbir şeyden haberleri yokmuş gibi davrandılar. Adamların evin içinde, tavan arasında aramadıkları yer kalmadı. Yalnız bahçedeki mısır yığınlarının altına bakmak akıllarına gelmedi.

Akşam hava kararınca çocukların annesi, babası yanlarına Ali Ağa ile ona yardım edecek olan birkaç köylüyü de alarak eve döndüler. Çocuklar, adamlar geri gelirse diye korkularından tüfekleri mısırların altından çıkarmamışlardı.

Babaları ikisini de okşayarak:

— Aferin size, dedi. Silâhlar elden gitseydi ne yapardık sonra? Yaşınız küçük ama yine de vatana olan borcunuzu ödediniz.

İki adamın millî kuvvetlerimize karşı yaptıkları kötü işler bir zaman sonra meydana çıktı. Onlar cezalarını çekerken bizim iki küçük kardeşin gösterdikleri cesareti köyde duymayan kimse kalmadı.

★

ANLAŞILMIYORMUŞ

İki çocuk konuşuyorlardı:

Aysel — Teyzem yeni doğan çocuğuyla bize geldi. Birkaç günden beri bizde kalıyorlar. Bebek üç haftalık.

Güler — Adı ne?

Aysel — Ne bileyim. Söylediği hiçbir şey anlaşılmıyor ki...

Serpil Kenber Başak

kardeşin yeni şiirleri

Serpil Kenber Başak kardeşi hepiniz tanırsınız. Geçen yıl da dergimizde şiirleri çıkmıştı. Okuma - yazma bilmediği için şiirlerini annesine söyleyip yazdıran 6 yaşındaki bu şair kardeş, o günden bu güne kadar boş durmamış, birçok şiirler söylemiş. Çocuk kalmasını bildiği ve büyükler gibi yazmağa özenmediği için şiirleri bakın ne güzel:

ATAM

I

Heykelini süslerim ben
Dolu çiçeklerlen
Papatyalar, güller, sümbüler
Görmedim kendisini
Ama görünce heykelini
Hüngür hüngür
Ağlarım.

II

Kimbilir şimdi nerelerdedir?
Bilsem Atam'ın nerede olduğunu
Hemen giderim.

III

Anne
Sakalı var mıydı Ata'nın?

•

PABUCUM

Sabah akşam koynumdadır
Çiçekli pabucum
Kırmızı, beyaz, sarı
Çiçekleri var pabucun
Altı tertemiz, sarı
Üstü siyah parıl parıl
Ben kaç numara giyerim
«26»
Yaşım ne?
«6»

•

ÇİÇEKLERİM

Ne şerbetlidir şu çiçeklerim
Dağın arkasında su.
Güneş doğarken saat beşte
Ben elma toplamağa inerim.

AY DEDE

Sen olmasan naparız biz
Mumumuz yok, lâmbamız yok
Ufak bir köy burası
Çadır içinde yaşarız.

•

KÜÇÜK KIZ

Gökte bulut yaşar
Güneş yaşar, ay yaşar.
Yoldan geçen küçük kız
Yıldızları sayar.

•

SOĞUK HAVA

Anne bugün hava çok soğuk
Yağmur yağıyor, kar yağıyor.
Küçük kedim
Bağırıyor.

•

APTAL BEBEĞİM

Benim küçük bir bebeğim var,
Hem güzel, hem de şirin.
Ama çok akılsız, çok aptal
Ne sorsan söylemez,
Ne versen yemez içmez,
Ben gezmeğe giderim,
Güle güle demez,
Uyutsam gözlerini kapar.
Tokat atsam ağlamaz
Ne acayip şey bu?

•

BEBEĞİM KONUŞUYOR?

Ben küçük bir kızım
Kaşlarım yok, saçım kel.

BİR İNGİLİZ HİKÂYESİ

Bale Elbisesi

— Anne, Romanoff Balesi bu hafta sonuna kadar devam ediyormuş.

Bunları söylerken Linda hafifçe öne doğru eğilmiş, gözleri uzaklara dalmıştı. Annesi gülümsiyerek başını salladı. Linda içini çekti:

— Ah bu baleyi bir defa görebilsem! Diğerlerine hiç benzemiyormuş.

Annesi masa başında dikiş dikiyordu. Biraz sonra elindeki iğneyi bir tarafa bırakarak diktiği şeyi havaya kaldırdı. Bu açık eflâtun renginde bir bale elbisesiydi.

Kız elbiseyi giyip annesine gösterdi. Gözlerine inanamıyordu. Aynada gördüğü hayal kendisi miydi? Elbise çok güzeldi. Etekleri en ufak bir hareketiyle dalgalanıyor, etrafında eflâtun dumanlar uçuşuyormuş gibi oluyordu.

Sevinçle:

— Anneciğim, sen annelerin en tatlısısın, diyerek annesine sarıldı. Böyle bir elbiseyle hangi imtihana girsem kazanırım.

Annesi bir kutudan iki dal çiçek çıkardı. Bunları da o yapmıştı. Taç gibi kızının başına taktı. Linda artık yerinde duramıyordu. Dans ederken sanki ayakları yerden kesiliyor, eteklerinin açılması görünüşünü bir kat daha güzelleştiriyordu.

Annesi:

— Yeter artık Linda, dedi. Kendini boş yere yorma. Gerçekten bir peri gibi duruyorsun. Orman perilerinin hiç bu kadar güzelini görmemiştim. Yalnız biraz çabuk ol. Geç kalacaksın. Pardesünü giy. Başına da şu ince eşarbı bağla. Bu gece çok sis var.

Linda annesine yaptıkları için teşekkür ederek evden çıktı. Gideceği tiyatro, evlerine yakındı. On dakika kadar yürüyecekti.

Aklına bir gün önce geçen olaylar geliyordu. Tiyatronun kapısında şöyle bir ilân görmüştü: «Peri dansı yapacak kızlar aranıyor» İçerde, sahnenin arkasındaki bir odada zayıf bir adam ertesi günü gelip yapılacak imtihana katılmasını söylemişti.

Yolda yürürken «orman perisi» kelimelerini mırıldanıyordu. Bu oyunda orman perisi olabilirse, belki ondan sonra onu sahneden hiç ayırmazlardı. Linda'nın babası, o küçükken ölmüştü. Annesiyle kendisine bakacak kimseleri yoktu. Kadıncağız terzilik yaparak kazandığı parayla hem kızını okula göndermiş, hem de bale dersleri aldırmıştı. Linda okulu yeni bitirmişti. Para kazanarak annesine yardım etmesi gerektiğini anlıyordu. Bu, eline geçen ilk ve son fırsattı. Yapılacak imtihanı kazanıp dansöz olamazsa, baleden vazgeçmek zorunda kalacak, kendisine devamlı bir iş bulacaktı.

Bir köşeyi dönerken ansızın gözüne bir şey çarptı. Yaşlıca bir adam elektrik direğine dayanmış, mendilini ağzına doğru tutuyordu. Yaklaşınca yüzünün sapsarı olduğunu gördü. Adam durduğu yerde düşecek gibi oldu. Linda tam zamanında yetişerek kolundan tuttu.

— Hasta mısınız efendim?

Adamın sesi nefes darlığı varmış gibi hırıltılı ve kesik kesik çıkıyordu:

— Siste... hep böyle... oluyorum. Kalbim... Bir taksi olsa...

Linda hemen bir taksi çağırdı. Adam arabaya girince gözlerini kapatıp arkasına

dayandı. Linda adresini sorunca güçlükle söyliyebildi. O anda gireceği bale imtihanı kızın aklına bile gelmiyordu. Kendisi için ne kadar önemli bir şeyi kaçırdığını düşünmeden otomobilde adamın yanına oturdu. Son derece endişeliydi.

Bir zaman sonra adam gözlerini açtı. Artık daha rahat nefes alıyordu. Yanakları pembeleşmişti. Linda'ya bakarak:

— Sen de mi geliyorsun kızım, dedi.

O anda girmek istediği imtihan başlıyordu. Üzüntüsünü adama belli etmemeye çalışarak:

— Sizi evinize götüreyim, dedi.

Adam tekrar gözlerini kapadı.

— Ne iyi kız, diye mırıldandı.

Linda ilk defa olarak adamın bir yabancı şivesiyle konuştuğunu farketti .

Uzun bir zaman sonra otomobil büyük bir evin önünde durdu. Adam artık kendine gelmiş, yardıma ihtiyacı kalmamıştı. Linda'ya:

— İçeri buyurmaz mısınız, kızım, dedi, beraber çay içeriz.

Kapıyı orta yaşlı, şişman bir kadın açtı. Adam başından geçenleri anlattıktan sonra çay yapmasını söyledi. Linda'yı güzel döşenmiş büyük bir odaya soktu.

Karşılıklı oturdukları zaman:

— Bana yaptığınız bu iyiliği hiç unutmıyacağım yavrum, dedi. Şehri pek iyi tanımıyorum. Böyle sisli bir havada sokağa çıkmamalıydım. Siz olmasaydınız...

Linda'nın paltosunun önü açılmıştı. Kapatırken adam içindeki tül elbiseyi gördü.

— Bir toplantıya gidiyordunuz galiba, dedi. Vah, vah, demek sizi alıkoydum.

— Rica ederim, üzülmeyin. Toplantıya gitmiyordum.

— Peki öyleyse, bu elbise...

Kızcağız artık doğruyu söylemek zorunda kalmıştı. Aile durumlarını, bale imtihanına girmek istediğini bir bir anlattı.

Adam hiçbir şey söylemedi. Elini alnına dayamış düşünüyordu. Biraz sonra:

— Sizden bir şey daha rica edersem acaba kabul eder misiniz, diye sordu. Görüyorsunuz ya yaşlı bir adamım. Sizin gibi bir kızım olsaydı. Onu dansederken görseydim.

Adam o kadar tatlı konuşuyordu ki, Linda onu kırmamak için yerinden kalktı. Paltosunun cebinden bale ayakkabılarını çıkarıp giydi. Adam da yerinden kalkmış, odayı güzel bir bale müziği doldurmuştu.

Linda dansa biraz isteksizce başladı. Ama zamanla dansından başka hiçbir şey düşünemez oldu. Müzik biterken ev sahibinin karşısında eğilerek selâm verdi.

— Aptal kız, bir de orman perisi olmak istiyorsun...

Adamın böyle birden bire kabalaşması karşısında zaten üzgün olan kızcağız ağlamaya başladı.

— Ben size dansımın iyi olmadığını söylemiştim, diye hıçkırdı.

— Ne? Sen bir artistsin, bir sanatkârsın. Ayakları seninkiler kadar ritimli dansöz görmedim. Şu peri işinden vaz geç de benimle çalış. Ben seni çok daha iyi rollere çıkarırım.

Linda şaşkınlığından hiçbir şey söyliyemiyordu. Adam sözlerine devam etti.

— Baleden iyi anlarım. Seni meşhur edeceğim. Anneni de işe alıyorum. O kıyafet işleriyle uğraşacak. Size ne yapsam ödeyemem ben.

Linda evine dönmek için kapıda ev sahibinin bir otomobil çağırmasını beklerken birden aklına bir şey geldi.

— Affedersiniz, dedi. Adınızı sormayı unuttum.

— Asıl unutkanlık bende. Size kartımı vereyim. Yarın annenizle beni görmeye gelin olur mu?

Otomobilde Linda elindeki karta bakarken gözlerine inanamıyordu. «Nicholas Rosmanoff - Bale direktörü».

EN ESKİ ÜRÜNLER

İnsanların yetiştirdiği en eski bitkilerden biri buğdaydır. Avrupada insanlar göllerde sırıkların üstüne kurdukları kulübelerde otururlarken göl kenarlarındaki tarlalara buğday ekiyorlardı. Doğu Asyada yetiştirilen en eski bitki pirinçtir. 5.000 yıl önce gümüş ve bakır paraların kullanılmadığı bir zamanda para olarak arpa kullanılıyordu. Çavdar diğer tahılların yetişmesinin zor olduğu soğuk yerlerde yetiştirilmiştir. Mısır da en eski ziraat ürünlerinden biridir.

BALİNALAR

Balina suda çok derinlere dalabilir. O zaman hiç nefes almaz, ama kanında yaşamasına ve hareket etmesine yarıyacak kadar oksijen bulunur.

1932 de Panama kanalı ile Ekvator arasındaki bir telgraf kablosu bozulmuştu. Bir gemi Büyük Okyanusun bu kısmından geçen kabloyu takip ederek zarar gören yerini aradı. Kolombiya sahilleri açıklarında bir balina 975 m. kadar derinlikte kabloların arasında kalarak boğulmuştu.

ATIM ÜRKEK DEĞİLMİŞ

ENGİN, bir ay öncesine kadar Ceylân adındaki doru atına binerek gezintiler yapıyordu. Şimdi bu gezintileri hatırlamak bile istemiyordu.

Evin bahçesini çayırdan ayıran tahta kapıya yaslanarak Ceylân'a baktı. Hayvan, sahibini görünce yanına yaklaşıp başını uzattı. Engin bir taraftan onu okşuyor, bir taraftan da:

— Ah, Ceylân, sahibini artık eskisi gibi sevmiyorsun. Ama haklısın, bana güvenin kalmadı, diye söyleniyordu.

Bu düşüncelerle atı eğerleyip üstüne atladı. Çayırı geçip yola çıktılar. Yan taraftaki çitten birdenbire bir kuş uçarak önlerinden geçti. Ceylân ürküp hafifçe şaha kalktı. Aynı anda Engin de dizginlere asılmıştı. At, onun bu endişesini sezmiş olabilirdi. Titriyen elleriyle hayvanın boynunu okşadı.

— Hadi Ceylân. Deh, deh!

Hayvan sakinleşerek yola devam etti.

Engin üzüntüsünden ne yapacağını bilemiyordu. O güzelim at böyle ürkekleşebilir miydi? At kazadan sonra çok değişmişti. Ama hayvanın kabahati yoktu. Kazaya sebep olan kendisiydi. Şimdi de atının korkusunu azaltmak için bir şey yapamıyordu. Aksine o, arasıra dizginlere asıldıkça, at daha çok ürkekleşiyordu. Şu anda Ceylân'ı böyle tırıs giderken görenlerin sahibinin gelecekte ünlü bir jokey olmaya heveslendiği akıllarına bile gelmezdi.

Öyle bir kaza başlarına ilk defa geliyordu. Birkaç arkadaşıyla beraber atla gezmeye çıkmışlardı. Engin bir aralık atını önlerine çıkan büyük çite doğru çılgın gibi sürmeye başladı. Sırf arkadaşlarına gösteriş yapmak için ileri atılmıştı. Ama engele yaklaşırken gözleri korkuyla açıldı. Keşke o anda gururunu kırıp geri dönseydi. Ceylân duygulu bir hayvandı. Sahibinin korkusunu sezerek çitin önünde biraz yavaşladı. Sonra çitin üstüne atladı. Bu atlayış Engin'e hiç sona ermiyecekmiş gibi geldi. İşin kötüsü, çitin arkasında karşılarına büyük ve derin bir hendek çıkmıştı. Kollarıyla atın boynuna sarılmaya çalışırken kendini hendeğin içinde buldu. Gözünün önünde kalan son hayal, atın hızla üstünden geçen ayakları oldu.

İkisi de kazadan ucuz kurtulmuşlardı. Sahibinin üstüne düşmemek için yan tarafa yıkılması hayvancığın bacaklarını incitmişti. Ama çok şükür çabuk iyileşti. Çocuğun da yaraları kapandı. Unutamadıkları tek şey kazada duydukları korkuydu. Ondan sonra yaptıkları gezintilerin tadı kalmamıştı. Hayvan çekinerek yürüyor, her şeyden çabucak ürküyor, Engin de onu dört nala koşturmak ,eskisi gibi engellerin üstünden atlatmak cesaretini gösteremiyordu.

Engin o gün atını yere devrilmiş bir kütüğün üstünden bile atlatamamıştı. Üzgün üzgün evine dönüyordu.

Bir tarlanın yanından geçerken bir mavilik gözüne ilişti. Daha dikkatli bakınca küçük bir kız çocuğunun orada çiçek topladığını gördü. Tarlanın öteki ucunda yerde iri, siyah bir hayvan yatıyordu. Birden yerinden kalktı. Bu, çiftçinin azgın boğasıydı. Engin korkudan dona kaldı. Boğa küçük kızın bulunduğu tarafa doğru koşuyordu. Engin hiçbir şeyden haberi olmıyan çocuğa:

— Hey, boğa geliyor, kaçsana, diye avaz avaz bağırmaya başladı.

Çocuk azgın boğayı görünce, elindeki çiçekleri bir tarafa atarak var kuvvetiyle koşmaya çalıştı. Ama Engin onun hiçbir zaman boğanın elinden kurtulamıyacağını anlamıştı. Yapılacak tek bir şey vardı. Boğaların atlara çok düşman olduğunu biliyordu. Karşısına bir at çıkacak olursa çocuğa saldırmaktan vazgeçerdi.

Engin çitin alçak bir yerinden Ceylân'ı atlatarak tarlaya girdi. Hayvan o anda her istediğini yapacakmış gibi görünüyordu. Boğa kıza doğru koşarken birdenbire

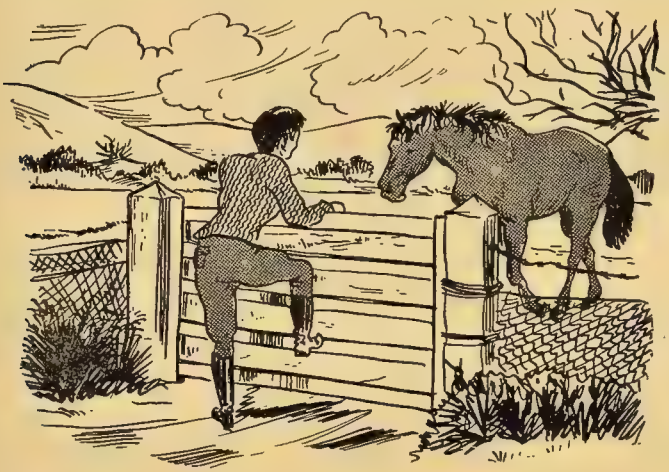

durdu. Saldıracak yeni bir şey bulmuştu. Engin mavi elbiseli kızın tarlanın alçak kapısının üstünden atladığını görünce atına:

— Göster kendini Ceylân, deh, deh!... dedi.

Artık tarlaya girdikleri yerden çıkmaları, yahut kapının üstünden atlamaları imkânsızdı. At geri dönerken çok zaman kaybedecekti. Yapılacak tek şey tarlayı dümdüz geçmekti. Burada da karşılarına yüksek, aşılmaz gibi görünen bir çit çıkıyordu. Engin endişesini ata belli etmek istemiyordu. Eski günlerde yaptığı gibi öne doğru eğilerek:

— Atla Ceylân, dedi.

Hayvan kulaklarını dikerek çitin üstüne doğru atladı. Engin dizginleri gevşetti. Bir saniye sonra çiti geçmişlerdi.

Yüzü sapsarı kesilmiş bir adam koşarak geldi.

— Çok güzel, çok güzel, diye bağırıyordu. Şimdiye kadar böyle bir yükseklikten atlayan at görmemiştim doğrusu.

Engin'in eski korkusu, endişeleri sanki birdenbire dağılmıştı. Atının boynunu okşadı.

— Yaşa Ceylân, aferin.

Çitin arkasından boğanın homurtuları geliyordu. Engin bir kahkaha atarak:

— Şu boğa bizim ona neler borçlu olduğumuzu bilse belki daha çok öfkelenir, değil mi Ceylân, dedi.

Ceylân boynunu uzattı. Dört nala eve doğru gitmeye başladı.

Paganini'nin Muzipliği

BÜYÜK sanatkâr Paganini 1815 yılında Cenova'dayken hemşerilerine yalnız keman konserleri vermekle kalmıyordu. Arada bir, oranın âdetine uyarak viyolonsel, gitara çalan bir iki arkadaşiyle birleşiyor, geceleri sokaklarda serenad yapıyorlardı.

Bir gece, Cenovalı bir asilzadeye konağının önünde serenad için söz vermişlerdi. Paganini, kararlaştırılan saatte iki arkadaşiyle beraber konağın önüne gelmiş, ev sahibinin emrini bekliyordu.

Sanatkâr, kemanını çalmağa başlamadan önce, arkadaşları onun sağ elinin altına bir çakı bağladığını hayretle gördüler. Bunu niçin yaptığını sordukları zaman Paganini hiçbir cevap vermedi.

Işığa boğulmuş konağın pencerelerini dolduran konak halkiyle kibar misafirler Paganini'nin sihirli kemanını soluk almadan dinliyorlardı. Birdenbire, çaldığı parçanın tam ortasında tellerden biri kopuverdi. Yanında duran viyolonselci ile gitarcı şaşkınlık içinde birbirlerine bakıştılar.

Paganini kemanının yayını üç telin üzerinde uçar gibi gezdirirken:

— Gecenin rütubeti yüzünden... dedi.

Sözünü tamamlamadan telin kopmasından çıkan ses bir daha duyuldu. Artist sinirli bir sesle:

— Rutubetin yaptığını görüyor musunuz?... Doğrusu böyle bir şey olacağı aklıma gelmemişti, diye mırıldandı.

Fakat çaldığı parça öyle güzeldi ki, dinleyicilerden hiçbiri Paganini'nin iki telle çaldığının farkında değildi. Ama bir müddet sonra bir tel daha kopunca artist:

— Artık bu rezalet... diye söylendi.

Bir telle keman çalınamazdı elbette!... Vaziyeti anlıyan konak sahibi ve davetliler konserin yarıda kaldığına üzülürken Paganini onların haline kıs kıs gülerek tekrar çalmağa başladı. Dahi artist, tek bir telle, teller tamamken çaldığı bütün parçaları tekrarladı.

Rutubetin tellerin kopmasında hiçbir suçu yoktu. Paganini, müzisyen arkadaşlariyle dinleyicilerini şaşırtmak, sonra da ustalığı ile gözlerini kamaştırmak için telleri bir bir çakı ile kesmişti.

Nihal Yalaza TALUY

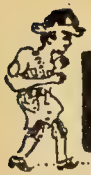

KARAGÖZ OYNUYORUZ

Onbeş yıl sonra

Karagözcük — Babacığım, duydun mu? Doğan Kardeş 23 Nisanda 15 yaşını doldurup 16 yaşına basıyormuş.

Karagöz — Ne diyorsun? Demek Doğan Kardeş'in ilk sayısı çıkalı beri 15 yıl geçmiş haa? Sen daha o vakit dünyaya bile gelmemiştin. Hey gidi günler heey... Zaman dediğin ne çabuk geçiyor! Şimdi dün gibi hatırlıyorum, Doğan Kardeş'in ilk sayısı çıktığı zaman çocuklarına iyi bir dergi bulup veremiyen ana - babalar âdeta bayram yapmışlardı. O zaman 12 yaşında olan ağabeyin onu seve seve okudu.

Karagözcük — Şimdi de onun çocuğuna Doğan Kardeş'i ben okuyorum.

Karagöz — Yakında o da okumaya başlayacak. Demek bir zaman Doğan Kardeş okuyucuları şimdi ana - baba bile olmuşlar! İnşallah bir gün senin de çocukların Doğan Kardeş okurlar.

Şimdi dün gibi hatırlıyorum, ağabeyinle Doğan Kardeş Sanat Müsamerelerine giderdik.

Karagözcük — Aaaa sahi unutuyordum, Doğan Kardeş'in 15 yaşını doldurması şerefine bir büyük Sanat Müsameresi hazırlanıyormuş.

Karagöz — Aman ne iyi, nerede, ne zaman?

Karagözcük — Spor ve Sergi Sarayında... Hem de 23 Nisan Cumartesi günü.

Karagöz — Aman kaçırmayalım, mutlaka gidelim.

Karagözcük — Hem o gün eski müsamerelere katılmış da şimdi meşhur olmuş ablalar, ağabeyler de çağırılacakmış.

Karagöz — Böyle bir şey yapsalar çok iyi olur. O eski müsamerelere katılan ve bu gün ünlü birer sanatkâr olan yavruları çok iyi hatırlıyorum.

Karagözcük — Meselâ babacığım kimler?

Karagöz — Suna Kan, Ayşegül Sarıca, Selma Emiroğlu, Arın Karamürsel, Mayda Arkan, Gülây Uğurata ve daha daha birçokları. Sonra ilk karikatürleri Doğan Kardeş'te çıkan günümüzün meşhur karikatüristlerini de çağırmayı inşallah unutmazlar. Meselâ Ferruh Doğan, Güngör Kabakçıoğlu, Mıstık, Selma Emiroğlu, Yalçın Emiroğlu, Yalçın Çetin, Altan Erbulak, İbrahim Ersaraç gibi.

Karagözcük — Demek bütün bu tanınmış karikatüristler de ilk karikatürlerini Doğan Kardeş'de mi yayınlamışlar?

Karagöz — Ya oğlum öyle. Hattâ Selma Emiroğlu, Güngör Kabakçıoğlu yıllarca Doğan Kardeş'in kapak resmini yaptılar. Şimdi Selma Emiroğlu meşhur bir ses sanatkârımız bile oldu. Yakında İstanbul Operasında temsiller bile verecek.

Karagözcük — Darısı başımıza, inşallah Doğan Kardeş'in bu günkü okuyucuları arasından da böyle birçok tanınmış kimseler çıkar.

Karagöz — İnşallah yavrum, inşallah...

Karagözcük — Meselâ bakmışsın 23 Nisandaki müsamereye katılacak bugünün küçükleri de aradan 8 - 10 yıl geçtikten sonra dünyaca tanınmış sanatkârlar oluvermişler...

Karagöz — Yoo öyle dünyaca tanınmış sanatkâr «oluvermek» pek kolay bir iş değil. Bunun için çok çalışmak, çok yorulmak lâzım. Suna Kan, Ayşegül, İdil Biret gibileri bu hale gelebilmek için az mı ter döktüler sanıyorsun? Eğer bugünün çocukları da onlar gibi sabırla, bıkmadan, usanmadan çalışırlarsa, meşhur olmaya hak kazanırlar.

BİLMECELER

- Atlar ne zaman sekiz bacaklı olur ?
  Cevap : İki at yanyana durduğu zaman
- Karnabahar ilk defa nereye ekilmiştir ?
  Cevap : Toprağa.
- Ağzı olan, ama kafası olmıyan şey nedir ?
  Cevap : Şişe.
- Bir evin en soğuk yeri neresidir ?
  Cevap : Dışı.
- Uzun boylu insanlar kısa boylulardan niçin daha yavaş yemek yer ?
  Cevap : Yediklerinin midelerine gitmesi daha uzun sürer de ondan.
- Bir gün bile çalışmadan kim para kazanır ?
  Cevap : Gece bekçisi.

İTFAİYECİ KIRAL

KIRAL Orki çocukluğundan beri itfaiye arabalarının peşinden koşmayı severdi. Çan seslerini duyar duymaz saraydan fırlar, doğruca yangın yerine giderdi. Yıllar geçti, büyüdü, kıral oldu, ama itfaiye arabalarını kovalamaktan bir türlü vazgeçmedi. Çan sesleri ona sarayda yapacağı bütün önemli işlerini unutturuyordu. Koşarken ayağından pabucu çıkar, başından tacı uçar, kan ter içinde kalırdı. Onun bu halini bir yabancı görecek olsa kıral olduğuna inanmazdı. Kıraliçe buna çok üzülüyor, ara sıra:

— Ne olur kıral hazretleri, bu meraktan vazgeçin, diye yalvarıyordu. Eminim halk da bu gibi hareketlerinizi hoş karşılamıyor.

Kıral:

— Çok yanlış düşünüyorsunuz, diye cevap verirdi. Halk yangınlara benimle beraber geliyor. Niçin siz de bize katılmıyorsunuz. Neler kaçırdığınızı bir bilseniz. Yorulmamak için isterseniz benim otomobilime binin. Koşmak bana spor yerine geçiyor.

Bu sözler kıraliçenin üzüntüsünü hafifletmiyordu. Üstelik şunu da merak ediyordu: Kıral yangın dönüşü saraya üstü başı is içinde, elbiseleri sırılsıklam geliyordu. Yangın seyrederken acaba niçin bu kılığa giriyordu?

Bir gün itfaiye arabaları sarayın önünden geçerken kıral banyodaydı. Kıraliçe, kıral bu sefer yangına gidemiyecek diye sevinirken o, göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir zaman içinde elbiselerini giyip yangın alayının peşine takıldı. O gün kıraliçe de merakını yenemiyerek kıralın arkasından gitmeye karar verdi. Kıralın otomobiline binerek yola çıktı.

Yangın artık kullanılmayan eski bir depoda çıkmıştı. Kıraliçe halkın bundan zarar görmiyeceğini düşünerek sevindi. Etrafına bakındı. Kıral kalabalığın içinde görünmüyordu. Ama çok geçmeden sesini duydu. Kıral, uzun bir merdivene tırmanmış:

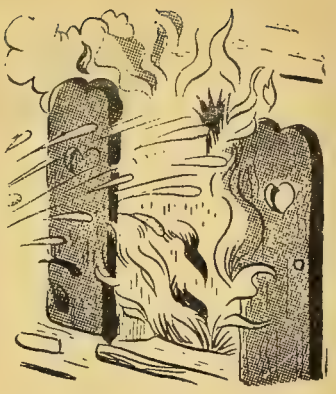

— Buraya, şu pencereye, diye bağırıyordu.

İtfaiyecilerden hortumu alarak kendisi tutup su sıkmaya başladı. Az sonra gözü kıraliçeye ilişti. El sallıyarak neşeyle:

— Hoş geldiniz kıraliçem, diye bağırdı. İşim bitsin, hemen geliyorum.

Kıraliçe, kıralın yangını sadece seyretmiye gitmediğini, halkının başında cesaretle çalışıp, onlara örnek olduğunu anlayınca, büyük bir gurur duydu.

Yangın sönünce herkes kıralı alkışlamaya başladı.

— Yaşasın Kıral Orki!

Kıral halkı selâmlıyarak otomobile bindi. Cebinden mendilini çıkardı. Elini, yüzünü sildi. Tacını düzeltti. Kıraliçeye bakıp gülümsiyerek:

— Ne yapalım, halk böyle istiyor, dedi. Tehlikeli anlarda beni başlarında görmek hoşlarına gidiyor. Ama bundan sonra çok yangın çıkmıyacak.

Kıraliçe merakla:

— Nereden biliyorsunuz, diye sordu.

— Şehirde yangına karşı korunma teşkilâtı kurduk. Artık evler ateşe dayanıklı maddelerden yapılacak

Kıraliçe sevinçle:

— İnşallah bundan sonra siz de banyonuzu rahat rahat yaparsınız, dedi.

Zümrüt Paşa

ZÜMRÜT Paşa'nın tüyleri yemyeşildi. Başının üstünde, kanadlarında ince ince sarılı siyahlı yollar, boynunda kara kara benler vardı. Kanaryadan biraz daha büyüktü. Zümrüt Paşa'yı yavruyken babam bir kuşçudan alıp getirmişti. O zaman tertemiz kafesinde oradan oraya zıplayan bu kuşa bayılmıştık. Yanından hiç ayrılmak istemiyorduk. Annem kuşa gelir gelmez «Zümrüt Paşa» adını verdi. Zümrüt Paşa ondan sonra bizim aileden olup çıktı.

Bu kuşa kuşçular «muhabbet kuşu» diyorlarmış. Gerçekten yaramaz, herkesin sevgisini kazanmayı öyle iyi bilirdi ki... Babam odayı kapattıktan sonra kafesin kapısını açardı. Dışarıya çıkar çıkmaz hemen yanımıza gelirdi. Ben yerimde uslu uslu oturur, işaret parmağımı açıp diğer parmaklarımı kapatarak elimi masaya yaklaştırırdım. Zümrüt Paşa önce masaya konar, oradan parmağıma atlardı. Onu hiç korkutmadığımız için bizden kaçmıyordu. Bazan annemin ağzında çiğnediği şeyleri küçük gagasıyla gagalayıp yemeğe çalıştığı bile olurdu.

Zümrüt Paşanın çocukluğumun tatlı hâtıralarıyla beraber her zaman aklıma gelen bir marifeti daha vardır: Ailede en geveze oydu. Evet, konuşurdu. Masal anlatıyorum sanmayın, bizim bu kuşumuz gerçekten konuşurdu. Bir kere kendi adını çok güzel söylerdi. Sonra evde ayrı ayrı hepimizin adını bilir, bana «Semra kardeş nasılsın?» diye seslenirdi.

Kuşa konuşmayı annem öğretmişti. Eve geldiği günden sonra sık sık kafesin yanına gidip açık bir sesle «Zümrüt Paşa» derdi. Kuşun mutlaka bu kelimeleri öğrenip tekrarlıyacağından emindi. İlk defa kuşun «Zümrüt Paşa» diye kendi adını söylediğini duyduğumuz zaman ne çok sevinmiştik.

Ondan sonra neler neler öğrendi ...Bizlere şakalar yapar, atasözleri söyler, ev adresimizi verir, eve sık sık gelen misafirlerin birer birer adlarını sayar, arkasından bir de «hoş geldiniz» derdi. Bazan bir söze başlar, sonunu unutur, o anda dilinin ucuna geliveren başka bir şeyi söylerdi. Bu şekilde tesadüfen öyle gülünç sözlerin ortaya çıktığı olurdu ki «acaba Zümrüt Paşa bizimle alay mı ediyor?» diye düşünür dururduk.

Bu sevgili kuşa ait hâtıralarım o zaman oturduğumuz evin bahçesinde çiçeklerin arasına kazılmış ufacık bir çukurda bitiyor. Zümrüt Paşa'yı nereye gömelim diye uzun uzun düşünmüştük. Kuşun neden öldüğünü ha-

YEŞİL YANAK

Can ıspanak sevmiyordu. Annesi ona ıspanağın faydasını anlatmak için şunları söyledi :

— Ispanağını ye oğlum. Göreceksin yanaklarına ne kadar renk gelecek.

— Ben yeşil yanak istemem ki...

tırlamıyorum. Belki de o zaman üzüntümden bunu evdekilere sorup öğrenmek bile aklıma gelmemiştir.

Aradan yıllar geçti. Zaman zaman düşünürdüm, acaba çocukluk günlerimde geçen birçok olaylar gibi Zümrüt Paşa'nın marifetleri de aklımda olduğundan daha hoş bir şekilde mi yer etmiş diye. Kuşumuz gerçekten konuşuyor muydu, yoksa bu benim hayal gücümden mi doğmuştu? Büyüdükten sonra bile bunu anneme, babama soramadım. Bana öyle geliyordu ki, Zümrüt Paşa'nın diğer kuşlardan bir farkı olmadığını söylerlerse artık çocukluk hâtıralarımın hiçbir güzelliği kalmıyacak.

Bugüne kadar birçok muhabbet kuşu gördüm. Bunların hiçbiri konuşmuyordu. Konuşan papağan da gördüm. Ama papağanı muhabbet kuşu kadar sevemedim. Bizim Zümrüt Paşa'nın kulaklarımda çınlayan cıvıl cıvıl, tatlı, şen sesi nerede?... Papağanınki gibi öyle boğuk değildi.

Bugün elime New York'ta çıkan bir dergi geçti. İçinde muhabbet kuşları için yazılmış bir yazı var. Meğer ne marifetleri varmış bu kuşların:

Muhabbet kuşunun ana vatanı Avustralya imiş. Yeryüzünde iki yüzden fazla çeşidi varmış. A.B.D. nde evlerde 12.000.000 kadar muhabbet kuşu besliyorlarmış. Bir kuşun ömrü 12 yıl kadar sürüyormuş. Orada da kuşlar oda içinde serbestçe dolaşıyor, türlü oyunlar yapıyor, hünerler gösteriyorlarmış. Kafesinin kapısını gagasıyla açmasını öğrenenler bile varmış. Dikkatsiz bir kadın bir gün yanlışlıkla az kalsın muhabbet kuşunu fırında pişirecekmiş. Kadın kocaman bir hindiyi kızartmak için fırına koymuş. Tam kapağını kapatacağı sırada hindinin karnından sesler gelmeye başlamış. Meğerse yaramaz kuş sahibine görünmeden oraya girmemiş mi?

Amerikadaki mubabbet kuşları da bazan çok tuhaf şeyler söylüyorlarmış. Bir şehirde muhabbet kuşu geri zekâlı çocukların okuduğu bir okulda öğretmenlik yapıyormuş. Sahibi olan öğretmen, kuşu da derslere sokuyor, çocuklar öğretmenin söylediklerini tekrar edeceği zaman kuş onlardan evvel davranıp, duyduğu kelimeleri hemen söylüyor, çocuklar da aynı şeyleri iki kere duyunca daha iyi anlayıp öğreniyorlarmış.

Başka bir muhabbet kuşu da Amerikalıların en çok söyledikleri bir duayı öğrenmiş. Dua bitince başını önüne eğip, biri «Âmin» deyinceye kadar öyle duruyormuş.

Gördünüz ya bizim Zümrüt Paşa hakkında aklımda kalanların hepsi doğruymuş. Dergideki o yazıyı okuyunca ne kadar sevindim bilemezsiniz. **Semra ÖZİN**

BUNLARI YAPIYOR MUSUN? BUNLARI DÜŞÜNÜYOR MUSUN?

- *Temiz vücudu ve temiz ruhu olmıyanlar daha tam insan olamamıştır.*
- *Sporda «centilmen» rakibinin hakkını kızmadan kabul edendir.*
- *Oyunda efendice kaybetmesini bilmiyen kazandığı zaman da efendice davranmasını beceremez.*
- *Dişlerine bugün iyi bak ki, yarın hem paradan, hem göz yaşından tasarruf edesin.*
- *İyi nefes almasını bilmiyorsan, hiçbir vakit güzel vücutlu olamazsın.*
- *Sabah kahvaltılarını rahatça ve bolca yapanların okulda başarıları artar.*
- *Kendini zorlama, tabiatin verdiğinden fazlasını isteme.*
- *Kendini disipline koyamıyorsan, hiçbir vakit iyi sportmen olamazsın.*
- *Kirli dizler, kirli eller hiçbir vakit sportmenlik alâmeti değildir.*

KÂĞITTAN NELER YAPILIR?

Su bardağı

Meselâ kıra gittiğiniz zaman susadınız. Ama su içecek bardağınız yok. Yanınızda temiz kâğıt varsa kullanışlı bir bardak yapmak çok kolaydır. İsterseniz evinizde birkaç kâğıt bardak hazırlayarak yanınıza alın. Arkadaşlarınıza da verirsiniz.

Kâğıt kare şeklinde olsun.

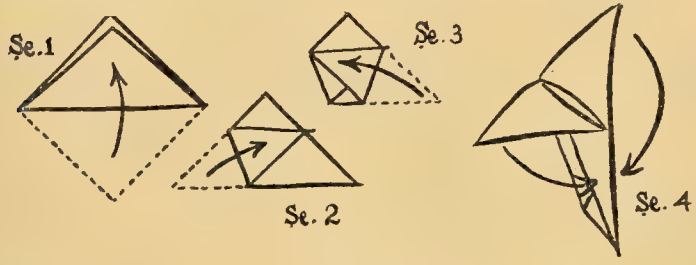

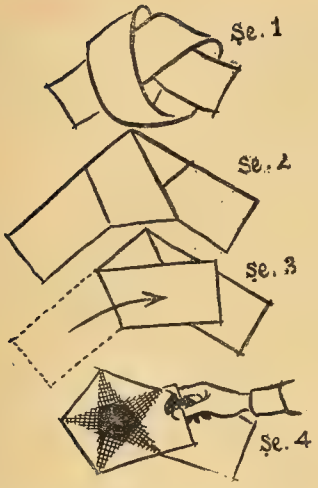

Önce birinci şekildeki gibi katlayın. Sonra ikinci ve üçüncü şekillere bakarak her iki yanından yeniden katlayın. Yukarıda kalan üçgen şeklindeki parçaları iki yana açarak kıvırın (Şekil 4). İçine su koyarsanız akıtmadığını göreceksiniz.

Beş köşeli yıldız

Bir kâğıt şerit belli bir şekilde katlanıp ışığa tutulunca ortasında beş köşeli bir yıldız görünür. Bunu yapmak için kâğıt şeridi birinci şekildeki gibi düğümleyin. Sonra kâğıdı buruşturmadan düğüme bastırıp düzleştirin. İki uçtaki parçalardan birini ortaya doğru katlayın (Şekil 3) Kâğıdı ışığa tutup bakın. Yıldızı ortada gölgeli olarak göreceksiniz.

Kâğıdı kim oynatır?

Masanın üstüne yan yana üç küçük kâğıt parçası koyun. Sonra arkadaşlarınıza iki yandaki iki kâğıt parçasının yerini değiştirmeden ve ortadakine el sürmeden bunu yerinden oynatmalarını söyleyin. Bakalım çok düşünecekler mi, yoksa hemen yandaki kâğıtlara iki parmaklarını bastırıp ortadakini üfleyerek oynatmayı akıl edecekler mi?

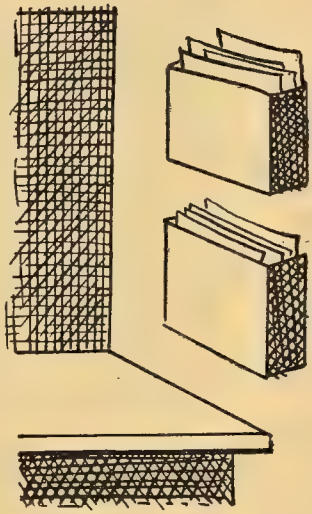

DUVARA CEP YAPALIM

Düzenli olmak çok iyi bir alışkanlıktır. Sık sık ufak tefek şeylerinizi, lüzumlu kâğıtlarınızı kaybeder misiniz? İşte düzenli olmanıza yardım edecek bir çare:

Çalışma masanızın yanındaki duvara birkaç tane kutu asın. Kutuların üstünü renkli kâğıtla kaplıyarak, resim yaparak güzel bir şekil verebilirsiniz. Sık sık lâzım olacak şeyleri buraya koymayı unutmazsanız onları aradığınız zaman cebinizdeymiş gibi kolayca bulursunuz.

DOKUZ BALIK

Aşağıda sekiz tane balık adı yazılı. Yalnız her kelimenin içindeki harfler karışmış. Bu harflerin yerlerini değiştirerek sekiz balığın adını bulduktan sonra sırayla bunların her birinin baş harfini birleştirin. Başka bir balık adı çıkacak.

SAVTİİRT - ANASZ - FELKA - RNİKOSO - GNİRA - ALMATUP - ZİTİRMA - ORKİT

Bilmecenin çözümü:

İstavrit - Sazan - Kefal - Orkinos - Ringa - Palamut - İzmarit - Torik - Dokuzuncu balık: İskorpit.

HEDİYELERİ SÜSLEMEK İÇİN YAPRAK

«Anneler günü» yaklaşıyor. Şimdiden bir hazırlık yapmayı düşündünüz mü? Annenizin hoşuna gidecek bir hediye almak için para biriktirmeye başladınız mı? Alacağınız hediyenin üstüne güzel bir yazı yazarak annenizi ne kadar çok sevdiğinizi gösterebilirsiniz. Unutmayın ki annenize alacağınız hediyeyi seçmek kadar onu hoşa gidecek bir şekilde vermesini bilmek de önemlidir.

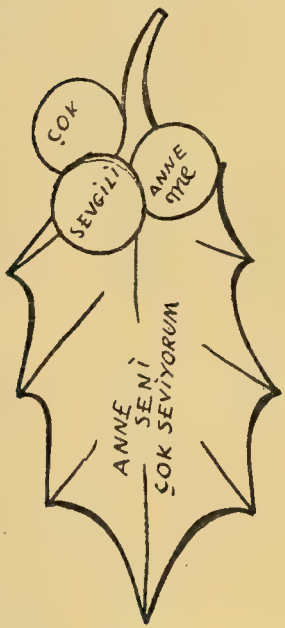

Hediye paketinin üstüne böyle bir yaprak iliştirmek istemez misiniz? Yaprağı bir kartona çizerek kesin. Yeşile boyarken kenarlarda koyudan başlayıp ortaya doğru rengin açılmasına dikkat edin. Yaprağın ortasına ve meyvalara istediğiniz şeyleri yazın. Bunları da renkli kalemle boyayın. Anneniz herhalde bu yaprağı beğenip hâtıra olarak saklar.

ELDİVEN

Bu eldivenleri kartona çizip kestikten sonra dış taraflarına renkli elişi kâğıdı yapıştırın. İçlerine güzel yazılar yazın. İkisini bir kordeleye bağlıyarak üst üste kapatın. Kordeleye bir fiyonk yaparak hediyenizin üstüne tutturun.

BİR ODA OYUNU

İşte size açık havada yahut büyükçe bir odada oynıyabileceğiniz heyecanlı bir oyun. Bu oyun için önceden dört tane boş ayakkabı kutusu hazırlamanız lâzımdır.

Oyuncular ikiye ayrılır, odanın iki tarafına karşılıklı sıralanırlar. Sonra her takım kendi içinde ikiye ayrılır, yarısı odanın bir tarafına, diğer yarısı da öteki tarafına gider. Bu durumda her takımın kendi oyuncuları karşılıklı durmuş olur. Takımlara ikişer ayakkabı kutusu verilir. Aynı sıradaki iki oyuncu bunları ayaklarına geçirerek başka birisinin «başlayın» diye işaret vermesi üzerine o şekilde yürümeğe başlarlar. Bu oyuncular karşı tarafa geçince kutuları oradaki arkadaşlarından birine verirler. Bu sefer onlar karşı tarafa geçip kutuları oradaki arkadaşlarına verirler. Böylece bütün oyuncular ayağına kutuları geçirerek odayı bir kere geçmiş olurlar. Bu işi ilk önce bitiren takım oyunu kazanır.

UÇAN KELEBEKLER

Şekilde gördüğünüz kelebekleri beyaz bir kartona çizip boyayın. Sonra kenarlarından makasla kesin. Ortalarına iki delik açın. Bu deliklerden iplik geçirerek şekildeki gibi bağlayıp bir yere asın. Kelebeklerin kanatlarını yukarıya doğru kıvırın. Rüzgâr estiği zaman bakın kelebekleriniz ne güzel uçuşacaklar.

Kurtuluş Sevinci

İKİ küçük çocuk konuşuyorlardı. Biri:

— Okudun mu? diyordu. Amerika fezaya maymun göndermiş, sonra bunlar yere canlı olarak inmişler.

— Evet. Hem kardeşim daha neler neler. Suni peyklere baksana bir defa. Ya hesap makinaları.

— Elbette saatlerce uğraşsak yapamıyacağımız hesabı, hiç hatâsız çabucak yapıveriyor.

— Doğrusu bu makina çağında yaşamak beni pek sevindiriyor. Kim bilir daha neler göreceğiz. Belki de aya bile gideriz.

Çocukların konuşmasına hak vermemek imkânsızdı. Dedikleri, yerden göğe kadar doğruydu. Fakat onların büsbütün makina âşığı olmalarını da istemiyordum. Yanlarına sokularak:

— Beni dinleyin çocuklar, dedim. Size hak veriyorum. Yalnız şu anlatacağım hikâyeyi de dinleyin bakalım.

Hikâye deyince çocuklar çabucak etrafımı aldılar. Zaten beni severlerdi. Hemen söze başladım.

— Size hikâye dedim ama, bu gerçek bir olaydır. Gençliğimde benim başımdan geçti. O zamanlar içimden gelen bir istekle bitkileri ve kuşları inceliyordum. Bir araştırma gezisine çıkmıştım. Kırda otomobilimle ilerlerken gözüme eski bir kulübe ilişti. Hemen arabayı durdurup indim. Merak içindeydim.

— Neden? Kulübede ne yapacaktınız?

— Burası yıkık dökük, kendi haline bırakılmış bir garajdı. Böyle yerlerde kuş yuvaları bulacağımı sanıyordum.

— Sonra?

— Sonra, tahminim doğru çıktı. Kulübenin içi moloz doluydu. Fakat duvarlardan birindeki rafta bir yuva gözüme çarptı. Bu arada akşam olmuş, ortalık iyiden iyiye kararmıştı. Elimdeki lâmbayı yuvadaki kuşlara tuttum.

— Peki ürküp kaçmadılar mı?

— Hayır, gözleri kamaştı. Bu yüzden ne yapacaklarını şaşırdılar. Ne diyordum. Evet, iyice yaklaşıp bakınca bunların, cinsine az raslanan bir çeşit atmaca olduğunu gördüm. Feneri rafın bir kenarına koyup elimi uzattım. Erkek atmaca hemen elime saldırdı, gagasını başparmağıma batırdı. Bu patırtı arasında dişi kuşu yakaladım, fakat bu sırada lâmba devrildi, erkek atmaca uçup gitti.

— Epey uğraştınız her halde?

— Yok canım bütün bu anlattıklarım ancak bir, iki dakika sürmüştü. Hemen kuşu delikli bir kutuya koydum. İkisini birden yakalıyamadığıma çok üzülüyordum. Hayvanat Bahçesine çok iyi bir hediye olurdu çünkü.

— Sonra ne yaptınız?

— Anlatıyorum işte. O geceyi kırda geçirdim. Ertesi sabah erkenden kuşuma münasip bir kafes yapmaya niyet ettim. Çünkü vaktim vardı. Bir gece önce kuşu yakaladığım yere baktım. Hiçbir hayat belirtisi yoktu. Sonra atmacayı kutusundan çıkardım. Onu mümkün olduğu kadar ürkütmemeğe çalışıyordum. Ama o, cansız gibi, kıpırdamadan avucumda duruyordu. Öyle ki, rahatça kalbinin atışlarını duyabiliyordum. Bir ara gözlerini aç-

Memleketimin Rüzgârı

Rüzgârım, kırlardan bahçelere
Kekik kokusu getirir.
Perişan bulutlar önünde
Gelinlik kız gibi salınır.
Mavi bir gök üstümüzde
Kıvrım - kıvrım oynaşır,
Bu mavilik altında
Güzelim dünya uzanır.

Rüzgârım, dünyamızı
Avcunun içi gibi bilir.
Bilir ki yeryüzünde
İyi yürekli insanlar,
Babayiğit insanlar,
Hepsi de bir iş tutmuş
Çalışır didinir.

Rüzgârım, tarlalardan şehirlere
Buğday kokusu getirir.
Halis altındır buğday,
Adının geçtiği yerde
Ona selâm verilir.
Rüzgârım, köylerden şehirlere
İnsan kokusu getirir.
Dolaşır harman yerlerinde
Geceleri ayışığında.
Saçları darmadağın,
Didinen köylüler vardır;
Kan-ter içinde.
Rüzgârım onları tanır.

Bir dere ağır ağır
Akar yatağında.
Dere boyunda incecik
Söğüt dalları üstünde
Ürkek gölgeler oynaşır.
Rüzgârım, eser hafif hafif
Ot ve süt kokusu dağıtır.
Okşar körpecik ekinleri
Dalında yemişi büyütür,
Verip rüzgârıma kendini
Salkım söğütler sallanır.

Rüzgârım, başka rüzgâr,
Ağzı var, dili var, kurnaz;
Bana neler anlattı
Söylesem kimse inanmaz.

Sabih ŞENDİL

tı. Sabahın serinliğinde lekesiz masmavi gökyüzüne baktı. Bir veda bakışıydı bu. Hayvancık bir daha o maviliklerde kanat çırpamıyacağını biliyor gibiydi.

— Hiç acımadınız mı?

— İyi ki sordun. Acıdım. Hiç düşünmeden cansız gibi avucumda duran hayvanı çayırların üstüne bırakıverdim. Şöyle bir an serbesçe hava alsın istiyordum. Evet ben bırakınca otların üzerine öylece serildi kaldı.

Bir saniye sonra yerinde yeller esiyordu. Gözümü açıp kapayıncaya kadar uçup gitmişti. Ağzım açık, arkasından onun uçuşunu seyre dalmıştım ki kulaklarıma tiz bir haykırış geldi. Heyecanla döndüm. Bir atmacaydı, ama benim elimden kaçırdığım değildi. Bu, geceleyin kaçan eşinin sesiydi.

— Demek onu kolluyormuş.

— Elbette, zaten çok geçmeden ikisi tekrar bir arada göründüler. Öyle sevinç çığlıkları atıyorlardı ki, size asla tarif edemem. Fakat o manzara karşısında gözlerimin yaşardığını saklamıyacağım. İkisi birden bir müddet döndüler, döndüler, sonra uzaklaşıp gittiler.

Gelelim makina bahsine. Dediklerinizi duydum. Yerden göğe kadar haklısınız. Bugün makinalar birçok işi insanlardan iyi başarıyor. Ama çocuklar, unutmayın ki bir makinanın canı yanmaz, kanı akmaz; hiçbir makina bir başka makina için bütün gece sabaha kadar gökyüzünde dolaşıp durmaz... Ve o makinaya kavuştuğu zaman da sevinç sesleri çıkarmaz.

Bilmelisiniz ki hayat ve ruh her şeyden önce gelir. Duygular, iyi kalblilik, fedakârlık dünyanın bütün makinalarına değişilmez meziyetlerdir.

RİN-TİN-TİN

Ünlü Bir Aktör Köpeğin Hayatı

Birinci Dünya Harbinin son aylarında, Fransadaki Amerikan Orduları için yeniden yapılacak bir hava meydanına uygun bir yer aranıyordu.

Haydi arkadaşlar, hemen hareket edin, bize iyi bir hava meydanı yeri bulun. Size güveniyorum.

Bu işe ayrılan askerler hemen arabalara atlayıp yola çıktılar.

Birkaç saatlik zor bir yolculuk sırasında

Tuhaf bir bina. Şunu yakından görelim bakalım.

Bak hele! Demek burası Almanların harp köpekleri yetiştirme yeri imiş. Kaçarken hayvanları öldürmüşler.

Amerikalılar ayrılıp giderlerken...

Duncan! İşitiyor musun? İnleme gibi bir ses geliyor!

Evet yüzbaşım, ses şu sığnaktan geliyor

Bir dişi köpekle yavruları!

Dişi köpek şiddetle hırlamaya başlar, fakat Duncan tatlı dille onu yatıştırır.

Yüzbaşım, iyi bakılırsa bu köpek düzelir!

İzin verirseniz ikı yavruyu ben kendime alacağım

Pekalâ al, senin olsun.

Duncan hemen yavrulara ad veriyor: dişisi: Nenette, erkeği Rin. Tin. Tin.

Mütarekeden bir hafta önce, Duncan havada savaşırken yaralandı.

Hastaneye köpek girmesi nizama aykırıdır ama...

Haydi, götür arkadaşına. Ben görmemiş olayım.

Sağol arkadaş!

İki yavru hastaları öylesine eğlendiriyorlardı ki, hekimler bile buna göz yumdular.

Duncan artık iyi olmuştu. Amerikaya dönecekti.

Şu iki yaramazı nasıl götüreceğim? Gemiye bırakmazlar ki...

Canım, birkaç dolâr verir, gemicilerle anlaşırsın!

Öyle oldu. Sahipleri gemiye götürülürken...

Yavrular, gizli bir yoldan gemiye sokuldu.

Al, aşçı başı. Bu da ikincisi..

Rin. Tin. Tin deniz yolculuğunu iyi geçirdi ama, Nenette dayanamadı hastalandı, öldü.

Duncan terhis edildi. Kaliforniyaya gitti.

Tekrar eski işi olan spor eşyası satıcılığına başladı.

Köpeğini çok seviyor. Her sabah onunla meşgul oluyordu.

Çoban köpekleri hareket etmeli, oynamalıdırlar, terbiye görmelidirler, yoksa miskinleşirler.

Çok doğru

Rin. Tin. Tin. terbiye ediliyor.

Hayvanlar kırbaçla terbiye edilir.

Benim köpeğim için buna lüzum yoktur.

Rin. Tin. Tin. çok geçmeden köpek gösterilerinde başarıları ile tanındı.

Hakkınız varmış. Bu köpek üstün zekâlı bir hayvan.

Rin. Tin. Tin kendisinden istenilen hareketleri istekle yapar.
Bir akşam bir komşusu Duncanın kapısını çaldı.
Vay! sen misin, Jones? Gel bakalım.
Ey ne var? Söyle!
Biliyorsun ki filmcilik yapıyorum!...
İzin ver de senin köpeğini filme alayım.
Peki Kardeşim. Bu pazarki köpek yarışmasına gel!
Pazar günü
Hava da tam istediğim gibi.
En meşhur köpek terbiyecileri gelecekler
Rin. Tin. Tin o gün tam formunda idi, her numarada başa geçti.
Biraz sonra Jenos'un evinde
Bu çeki alınca şaşırdım âdeta. Habersiz oldu bu.
Köpeğini film çekmek için bana kiralar mısın dostum?
Evet ama, Rin. Tin. Tin'e olmayacak şeyler yaptırma!
Merak etme! Şartlarını ve kira bedelini sen tâyin et.
Rin. Tin. Tin hangi oyuna, spora girse başarıyordu. Anadan - doğma cambazdı o.
Jones da onun marifetlerini hiç kaçırmadan filme çekiyordu.
Hattâ bir gün...
Yoo. Bu kadarı olmaz. Sen bu köpeği Tarzan sandın galiba
Sen ne diyorsun? Rin Tin. Tin 9 metre yükseklikten suya atlar!... Nah işte!

Jones haklıydı. Rin.tin.tin ağzında 1 kg 300 lık bir halterle suya atladı. yüzüp karşıya geçti.

Bu yeni marifetlerin filmi hayli kâr sağladı.

Eh, artık bir biftek ziyafetini hak ettin.

Duncan şansını stüdyolarda denedi. Birkaç kısa film çevirdi.

Rin. Tin. Tin 358 metre atlama ile gösterilerin en yüksek başarısına erdi.

Jones sevincinden coşmuştu. «Model» ini mükâfatlandırdı.

Buna lâyıktır Onun sayesinde birkaç «Yavaşlatılmış» film yaptım. Göreceksin ne parlak bir başarı olacak!

Birkaç ay sonra bir akşam

Mr Durcan size bir çek var!

350 dolâr! Kimseden beş para alacağım yok. Nereden geliyor bu

Durun bir de mektup var!

Bu posta ile size 350 dolâr gönderdim Bu para köpeğinizin Mr Jones tarafından çekilen filmlerinin perde gelirinden hissenize düşen kârdır

Rin. Tin. Tin için Warner Kardeşler Sinema Şirketi bir tecrübe filmi çevirtti.

Bu köpek müthiş bir şey azizım, ne zekâ! Ne kabiliyet bu!

Hemen bunun için bir senaryo hazırlamaya başlamalı.

Kim bu adam?

Bu adam dünyanın en büyük senaryo yazıcısıdır DARRY ZANUCK

1923 de Rin. Tin. Tin ilk defa büyük bir filmde oynadı. Bu 20 filmlik serinin ilki idi. Hepsi de Zanuck tarafından hazırlanmıştı.

Bu pek şanlı bir başarı oldu. Bu filmlerden Warner kardeşler pek yüksek kazançlar elde ettiler.

SİNE

RIN TİN TİN

Fakat köpek sahibinden başka kimseye alışmıyordu. Bu hal bazı çatışmalara yol açıyordu.

Ama yeter artık! Bu mendebur yine beni ısırdı.

Mendebur dediğiniz Rin. Tin. Tin mi?

Ta kendisi!

Biliniz ki «mendebur» dediğiniz o köpeğin her filmi bize 400.000 dolâr kazandırıyor, sarfettiğimiz paranın sekiz misli!

Yani böyle ufak tefek huysuzluklar bana vız gelir Haydi işe devam edin.

Bütün Dünya sinema perdelerinde Rin. Tin. Tin artık meşhur bir aktör olmuştu. Duncanın idaresi altında bu zeki köpeğin yapmıyacağı rol yoktu.

10 Ağustos 1932 de sahibi ile oynarken birden bire...

Rin Tin. Tin.

Rin Tin Tin!.

Ünlü yıldız Jean Harlow hemen koştu. Ama yapacak birşey yoktu artık

Ne oldu? Neden öldü dersiniz Jean? Ah ne iyi arkadaştı o, ne ıyi dosttu

Rin Tin Tin şimdi Paris yakınında Asnière köpek mezarlığında 32425 numaralı mezarında yatıyor...

Fakat dölleri onun izinde yürüyorlar. Torunu III. Tin Tin Tin «Rinty» adı ile televizyonda marifetlerini gösteriyor.

SON

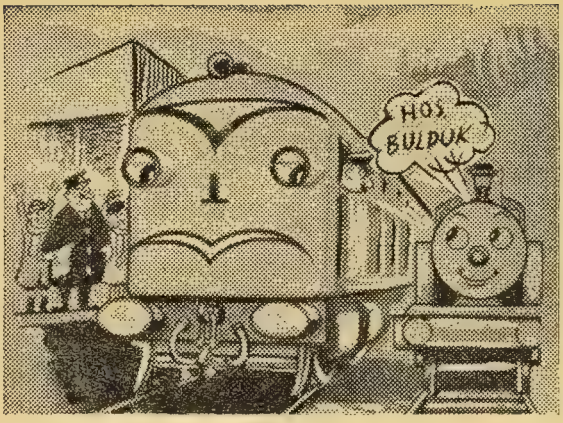

SEVİLEN LOKOMOTİF

ÇOCUKLAR :

— İşte geldik, diye bağırarak trenden indiler.

Birkaç tanesi doğru ateşçi Ahmet ustayı bularak:

— Ahmet amca, bu tren artık çok yavaş gidiyor. Okuldan dönerken eve geç kalıyoruz. Annelerimiz merak ediyor, dediler.

Lokomotif, çocukların söylediklerini duyunca çok üzüldü. Gerçekten eskisi gibi hızlı gidemiyordu.

Ahmet usta:

— Haklısınız çocuklar, dedi. Lokomotif iyi bir tamir istiyor. Yarından itibaren okula başka bir trenle gideceksiniz. Bizim tamir işleri bir hafta kadar sürecek.

Çocuklar değişiklik olacağı için sevindiler.

— İnşallah yarın gelecek tren hızlı gider, dediler.

Lokomotif, ateşçiye:

— Korkarım çocuklar yarın gelecek treni benden daha çok sevecekler, dedi. Çok üzülüyorum.

Ahmet usta:

— Belli olmaz, dedi. Belki o zaman hızlı gitmek istemezler. Dönüşte seni onlara yeniden sevdirmenin yolunu buluruz.

Lokomotif birkaç günde iyice tamir edildi, her tarafı yenilendi. Kendisini çocuklara göstermek için can atıyordu. Akşam üstü istasyona kendi yerine işliyen trenle aynı zamanda girdiler. Çocuklar okuldan çıkıp istasyona koşmuşlardı, ama her zamanki neşeli seslerden eser yoktu. Suratlarını asmış duruyorlardı. Trenci kızgın kızgın bağırıyordu.

— Haydi çabuk olun, binin. Yolda beni lâfa tutmayın. Pencerelerden sarkmayın. Gürültü ettiğinizi bir duyayım, yarın hepinizi öğretmenlerinize şikâyet ederim. Off!... Bıktım artık bu yumurcaklardan.

Çocuklar:

— Amca, biz bir şey yapmıyoruz, dediler. Yalnız köprü başında biraz durmanız için bağırıyoruz. Eski tren hep orada dururdu. Pencerelerden kuşlara sefertaslarımızda kalan yiyeceklerimizi atardık.

Trenci:

— Daha neler duyacağım bakalım, diye söyleniyordu. İstasyonlardan başka hiçbir yerde durmam. Burası tren mi, yoksa hayvanat bahçesi mi?

Bizim lokomotif buna fazla dayanamadı. Oyle bir düdük öttürdü ki, geri döndüğünü duymayan kalmadı. Çocuklar:

— Aa... bizim eski tren gelmiş, dediler. Hoş geldin Ahmet Amca. Koşun çocuklar, artık yolda yine eğleneceğiz.

Çocuklar vagonlara binerlerken lokomotif «hoş bulduk» diyerek durmadan düdük çalıyordu.

Başlangıç Oyunu

NURCAN'la Teoman'ın vakit buldukça oynadıkları bir oyun vardır: Başlangıç oyunu. Bu oyun voleybol, koşmaca, saklambaç gibi hareketli değildir ama, eğlenceli, aynı zamanda faydalıdır. Bir yerde beklerken yanınızda bir arkadaş olmasa bile canınız sıkılmaz. Zamanın nasıl geçtiğini farkedemezsiniz. Bu oyunu kendi kendinize oynıyabileceğiniz gibi bir veya birkaç arkadaşınızla da aynı şekilde hoşça vakit geçirebilirsiniz.

İsterseniz size de öğretelim. Bakın Nurcan'la Teoman ilk defa bunu nasıl oynamağa başladılar.

İki kardeş otobüs durağında bir tahta sıraya oturmuşlardı. Canları sıkılıyordu. Teoman birden:

— Bu sıranın başlangıcını düşünüyorum, dedi.

Nurcan, Teoman'ın ne demek istediğini anlıyamamıştı, ama Teoman biraz açıklayınca düşüncesini çok beğendi. Nurcan:

— Bir mobilya mağazasından gelmiş olmalı, dedi.

— Ama daha önce bir tezgâhta rendelenip şekil verilmiştir.

— Yani kereste halindeydi demek istiyorsun.

— Oraya gitmeden önce de kocaman, upuzun bir kütüktü.

— Kütük bir ağacın gövdesiydi.

— Ağaç ormandaydı.

Böylece sıradan başlayarak ormana kadar uzayan bu düşünce silsilesi hoşlarına gitmişti. Tekrar oynadıkları **zaman piyano tuşları** onları Afrika'nın vahşi fillerinin karşısına götürdü. Gazetenin başlangıcı olarak yine ormanı buldular. Annelerinin üstündeki elbise Bursa'nın ipekböceği, Nurcan'ın etekliği Çukurova'nın pamuğuydu. Otomobillerinin lâstiği Endonezya veya Brezilya'daki kauçuk ağaçlarından çıkmıştı.

Başlangıcını bilmedikleri şeyler için kitaplara, ansiklopedilere bakıyorlar, bazan anne veya babalarına soruyorlardı. Her gün ilim alanında yapılan keşiflerle çok çeşitli maddeler bulunduğundan bu, ne kadar çok oynanırsa oynansın sonu gelmiyecek bir oyundur.

Çocuklar dinlenme tatilinde anne ve babalarıyla uzun bir tren yolculuğuna çıktılar. Bir akrabalarını ziyarete gidiyorlardı. Trende pencereden dışarıya bakmaktan usandıkları zaman Nurcan oyunlarını hatırladı.

— Acaba yeryüzünde seyahat nasıl başlamıştır? İnsanlar eski devirlerde nasıl seyahat ediyorlardı, dedi.

Seyahatin tarihçesi çok uzun bir hikâye olmalıydı. Tamamını babaları bile inceden inceye bilmiyordu.

Sığırcık Kuşları

Bu yıl Londra'da sığırcık kuşları pek çoğalmış. Öyle ki halka zarar vermeye başlamışlar. Bunları şehirden uzaklaştırmak için türlü çareler düşünülmüş. Kuşları korkutacak çanlar, baykuş şeklinde korkuluklar yapılmış, ama bunların hiçbiri fayda vermemiş.

Nihayet bu mesele Avam Kamarasında bahis konusu olmuş. Milletvekilerinden biri kuşların şehrin büyük meydanlarından uzaklaştırılması için kati tedbirler alınması gerektiğini ileri sürmüş. Çalışma Bakanı buna cevap vererek bu yolda tecrübelere başlandığını anlatmış. Kuşların sık sık kondukları yerlere hiç kokusu olmıyan bir ilâç fışkırtıyorlarmış. Kuşlar böylece ilâçlanmış yerlere konunca ayakları sanki oraya yapışıyormuş gibi oluyor, bu hisden hoşlanmıyarak başka yerlere uçuyorlarmış.

Hayvanları öldürmeden zararlarından sakınmak için ne güzel bir tedbir, değil mi?

Kendi evlerine döndükleri zaman insanların eski çağlarda nasıl seyahat ettiğine dair yazılar, kitaplar okudular. Ansiklopedileri karıştırdılar. Aynı konuya ait güzel resimler de buldular. Müzelere giderek eski taşıt araçları hakkında bazı şeyler öğrendiler.

Bu işe o kadar merak sardılar ki, yalnız öğrenmekle kalmıyarak eski ve yeni seyahat şekillerini gösteren resim ve kartpostallar topladılar. Zengin bir koleksiyon meydana getirdiler. En güzel resimleri bir kartona yapıştırdılar. Okul açılınca öğretmenlerinden izin alarak bunu kitaplığa astılar. Aradıkları resmi bulamazlarsa bazan kafalarında tasarlayıp kendileri çiziyorlardı. Koleksiyonlarını bütün arkadaşlarına gösterdiler. Böylece onlar da heveslenerek başka çeşit resimlerle koleksiyon yapmağa başladılar.

Bir gün sınıfları başka bir okuldaki arkadaşlarını çaya davet etmişti. Başlıca konuşma konusu, kara üzerinde seyahatin nasıl başladığı idi. Misafirlerine resim koleksiyonlarını gösterdiler. Bir arkadaşlarının yazdığı eski zaman çocuklarının seyahatine ait güzel bir piyes temsil edildi.

Misafir sınıf, arkadaşlarının verdiği bilgilerden şunları öğrendi:

Çok eski devirlerde mağaralarda yaşayan insanlar seyahat etme ihtiyacını duymazlardı. Çünkü istedikleri her şeyi mağaralarının yakınında buluyorlardı. Oturdukları yerden başka bir yer görmemişlerdi. Kendilerinden başka insanlar bulunduğundan haberleri yoktu. Bilmedikleri yerleri merak etmezlerdi. Bir zaman sonra civarda avlanacak hayvan kalmadı. Aramak için mağaralarından uzaklaştılar. Taşıyacak eşyaları olmadığı için bir yerden bir yere kolaylıkla hareket ediyorlar, iyi bir mağara bulunca oraya yerleşiyorlardı.

İnsanların kullanacak eşyaları çoğaldıkça onları doğrudan doğruya sırtlarında veya sıruklara geçirip iki tarafından tutarak taşımağa

KİM BİLİYOR?

1 — Güneş etrafında dolanan planet (gezegen) lerin adları nelerdir?

2 — Güneş ve aydan sonra bize en büyük ve en parlak görünen gök cismi hangisidir?

3 — Aleut takım adaları hangi yarım adadan hangi okyanusa doğru uzanır?

4 — Suni ipek neden yapılır?

5 — Kaç çeşit tat vardır?

6 — Bazan yediğimiz şeyler neden boğazımıza kaçarak bizi öksürtür?

7 — Gecenin hangi saatlerinde hava en soğuk olur?

8 — Tavuk ve horoz eskiden yabani halde hangi memlekette yaşıyorlardı?

— Doğru cevaplar 48 inci sahifededir —

başladılar. Bazıları eşyalarını kızağa benzer bir tahta üzerine koyarak yerde sürüklüyordu. Nihayet akıllının biri kızağının altına iki tekerlek ekledi. Tabiî, bunlar şimdiki tekerlekler gibi değildi. Gayet kaba bir şekilde yontulmuştu. Başka bir akıllı adam çok faydalı bir şey daha buldu. Yaptığı arabayı çektirmek için hayvanları evcilleştirdi. Meğerse insanların yardımcısı olacak ne kadar çok hayvan varmış: eşek, deve, öküz, köpek, fil, ren geyiği, lama ve en önemlisi at.

Bundan sonra yapılacak iş yolları düzeltmekti. Böylece arabaların sarsıntısı azaldı. Zaman geçtikçe taşıtlar güzelleşti, rahatlaştı. Düzgün, geniş yollar açıldı Süslü arabalar yapıldı.

İnsanlar buhar kuvvetinden faydalanmaya başlayınca seyahat tarihinde yeni bir devir açıldı. Biribirinden çok uzak yerler demiryoluyla bağlanarak yakınlaştırıldı. Yapılan ilk trenlerin resimleri şimdi bize ne kadar acayip görünüyor. Halbuki kısa bir zaman sonra insanlar bizim seyahat ettiğimiz trenlere bakıp:

— Bu biçimsiz trenlerde rahatsız olmadan nasıl gidiyorlarmış. Yollarda vakitleri de çok ziyan oluyormuş, diyecekler.

Daha şimdiden birçok büyük memleketler buharlı trenleri beğenmemeğe başladılar. Kömürü buhar elde etmekte kullanmıyorlar artık. Ondan elektrik enerjisi çıkararak elektrikli trenler işletiyorlar. Akarsuyu bol olan memleketler doğrudan doğruya buradan elde ettikleri hidroelektrik enerjisini kullanıyorlar.

Otomobiller, otobüsler, tramvaylar, troleybüsler, yelkenliler ve bugünkü vapurlar... Hepsinin bir hikâyesi var. Dediğim gibi bu eşyaların başlangıcı oyununun sonu gelmez.

23 NİSAN

Bu ne duru sabah, ne temiz hava,
Geliyor her yönden Nisan kokusu!
Sevinçten deliye dönmüş her yuva,
Sarmış gönülleri vatan duygusu.

Gelincikler gibi al al bayraklar,
Evlerden sarkıyor, göklerde dolu.
Nabızlar pek hızlı, coşkun yürekler,
Sanki arslan bugün her Türk oğlu!

Şu miniminiler tombul yanaklı
Yerlerinde bile duramıyorlar.
Hepsinin elleri çifte bayraklı,
Gözlerinde şimşek şimşek sevgi var.

Yeniden oluyor her şey, yeniden,
Yaşıyor ATATÜRK içimizde bak!
Atatürk, bu kara günü ak eden.
Atatürk: andımız, en kutlu sancak.

Eğlenin yavrular, gülün çocuklar.
Coşsun gönlünüzde Türklük duygusu.
Havanın bile bir coşkun hali var,
Her yönden geliyor Nisan kokusu.

Hasan Lâtif SARIYÜCE

ERKEN BAŞLAMAK

Çocuklarını seven, onların istikbalini düşünen ana - babalar yavrularını Doğan Sigortanın Tahsil ve Çeyiz Sigortalarına yazdırırlar. Çocuklar için hazırlanan bu sigortalara ne kadar erken başlanırsa o kadar kârlıdır.

BİR İSVEÇ HİKÂYESİ

Bulutların Üstünde

— Bulutların üstüne çıkıp, dünyanın damında durmak ister misiniz?

İki İsveçli çocuk olan Peter ile Anna'ya babaları bir bahar günü bu soruyu sordu. Çocuklar çok sevindiler. Çünkü bir gün sonra onları dünyanın damı dediği yere götürecekti.

Orasının yüksek bir dağın tepesi olduğunu biliyorlardı. Evlerinin penceresinden bakınca diğer dağların ortasında sipsivri yükselen o tepeyi görebiliyorlardı. Bunun adı Jungfrau idi.

İsveçli çocuklar iki gölün arasındaki düzlüğe kurulmuş bir köyde yaşıyorlardı. Köyün dört yanı dağlarla çevriliydi. On yaşında olan Peterle, sekiz yaşında olan kardeşi Anna bazan alçak dağlara tırmanırlardı. Tabiî Jungfrau tepesine çıkmak için mutlaka trene binmeleri gerekiyordu.

Ertesi sabah saat sekizde yola çıktılar. Vakit pek erken sayılmazdı, fakat güneşin dağların ardından doğarak evlerinin pencerelerinde parlamasına daha vakit vardı. Çocuklar dağların eteğinde bulunduklarına göre güneşi iyice yükselmeden göremezlerdi. O zamana kadar saat 10'u bulacaktı.

Bahar gelmiş, köyde havalar güzelleşmişti, ama çocuklar karların bütün yıl hiç erimediği yerlere gideceklerini bildikleri için en kalın elbiselerini giydiler, yanlarına atkılar, yün eldivenler aldılar.

Tren istasyondan hareket edince Peter ile Anna çok iyi tanıdıkları köylerini bir de o şekilde seyrettiler. Pencereden ayrılamıyorlar, yemyeşil çimenlere, çiçek açmış ağaçlara bakmıya doyamıyorlardı.

Tren köyü geride bırakarak kıvrıla kıvrıla dağlara çıkmaya başladı. Yamaçlarda meyva bahçeleri, meşe ağaçları vardı. Biraz daha yükseklerde bunlar yerini köknar ve çam ağaçlarına bıraktı. Dağların güneş görmiyen yerlerindeki karlar erimemişti. Bunlar uzaktan beyaz benekler şeklinde görünüyordu.

İsveç'te taşkömürü yoktur. Trenlerin hepsi beyaz kömürle yani elektrik kuvvetiyle işler. Elektrik İsveç'te pek bol olan akarsu ve çağlayanlardan elde edilir.

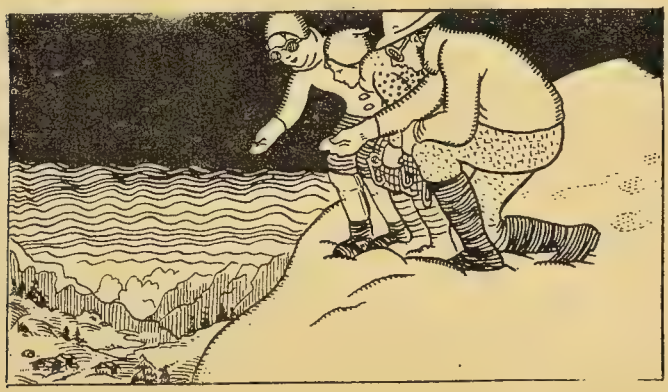

Dağların yüksek yerlerinde karlar gittikçe çoğalmaya başladı. Tren bir istasyonda durunca ellerindeki kızaklarıyla neşeli bir kalabalık göründü. Bunlar kızakla yamaçtan aşağıya kaymışlardı. Trenle bir sonraki istasyona çıkıp oradan tekrar aşağıya kayacaklardı. Dağda ayrıca bir sürü kayak sporcusu da vardı .

Tren dağlara tırmandıkça manzara değişiyordu. Ağaçlar seyrekleşti, küçüldü. Bir zaman sonra bunlar da ortadan kayboldu, kayalıklar, karlar ve buzlardan başka hiçbir şey görünmez oldu. Tren böyle bir yerde durdu. Çocuklar babalarıyla beraber trenden inip etraflarına bakındılar. Babaları Jungfrau tepesini gösterdi. Yanında iki yüksek tepe daha vardı. Bunların üstünde güneş kıpkırmızı bir top gibi duruyordu. Rüzgâr insanın iliklerine kadar işliyor, çocuklar paltolarıyla atkılarına sıkı sıkı sarındıkları halde soğuktan tir tir titriyorlardı.

Jugfrau'ya gitmek üzere tekrar trene bindikleri zaman babaları:

— Şimdi dünyanın en yüksek demiryolundayız, dedi.

Jungfrau'nun yanındaki tepelerden birinin içinden uzun bir tünel açılmıştı. Demiryolu buradan geçiyordu.

Trenin gittiği taraftan ışık gelmeye başlayınca tünelin sonuna yaklaştıklarını sandı. Halbuki ışık daha küçük

olan başka bir tünelden geliyordu. Bu tünelin sonu, içinden geçtikleri dağın kenarına çıkıyordu. Tren bu küçük tünelin yanında durdu. Bütün yolcular inerek küçük tünele doğru yürüdüler. Biraz gittikten sonra önlerindeki manzaraya baktılar.

Anna hep babasının arkasında duruyor, ağabeyinin elini bırakmıyordu. Babası korkulacak bir şey olmadığını, tünelin içinde istedikleri gibi dolaşmalarını söyledi. Çünkü tünelin ağzına kalın bir cam geçirilmiş, bu ayrıca demirlerle sağlamlaştırılmıştı. Çocuklar bu cama yaklaşarak aşağıya dikkatle bakmaya başladılar. Evler birer nokta gibi görünüyordu. Çok yakınlarında üstü göl gibi parlayan bir yer vardı. Babaları bunun bir buzul olduğunu söyledi.

Trenin düdüğünü duyunca tünelden geri dönüp tekrar trene bindiler. Artık yollarının sonuna yaklaşıyorlardı. Tren tünelden hiç çıkmadan yoluna devam etti. Sonuna gelince durdu. Çocuklar kendilerinde bir tuhaflık hissediyorlardı. Kulakları tıkanacak gibi oluyor, güçlükle nefes alıyorlardı. Deniz seviyesinden yükseldikçe havanın oksijeni azaldığı için solunum yapmak güçleşmişti.

Yolcular tünelden çıktılar, hep beraber otele doğru yürüdüler. Herkes güneş gözlüğü takmıştı. Etraflarındaki dağların kayalık tepeleri, bunların arasında kalan vâdiler, göller buzullar, akarsular çok iyi görünüyordu. Küçük Anna:

— İşte bütün dünya ayaklarımızın altında, dedi. Babamın evde söylediği gibi bulutların üstüne çıktık, dünyanın damında duruyoruz.

Otelde çok kalmadılar. Çocuklar köylerine dönerlerken dünyanın Jungfrau'dan nasıl göründüğünü hiç unutamıyacaklarını söylüyorlardı.

DİL KÖŞESİ

ZIT SIFATLAR

Aşağıda rakamlarla gösterilen 10 sıfat harflerle gösterilen 10 sıfatın zıddıdır, yalnız sırası karışıktır. Dikkatle okursanız bunlardan hangilerinin harflerle gösterilen sıfatlardan hangilerine tam zıt olduklarını bulabilirsiniz.

A	Yaş	—	Dar	1
B	Büyük	—	İnce	2
C	Bol	—	Az	3
Ç	Ufak	—	Dolu	4
D	Güzel	—	Küçük	5
E	Uzun	—	Kuru	6
F	Geniş	—	Kıt	7
G	Çok	—	Kısa	8
H	Kalın	—	Çirkin	9
I	Boş	—	İri	10

İKİZ KELİMELER

Aşağıda biri harflerle, öbürü rakamlarla gösterilen iki sütunda onar kelime vardır. Her biri kendi başına anlamlı olan bu kelimeler bazan, özel bir anlam belirtmek, yahut anlamı kuvvetlendirmek maksadı ile, ikisi birlik olarak kullanılır; meselâ «el» ve «ayak» kelimeleri «el ayak çekildi» cümlesinde böyle kullanılmıştır: «ortada hiç kimse kalmadı» demektir. Dikkatle okursanız burada sol sütundaki kelimelerle sağ sütundan seçeceğiniz kelimelerden böyle özel anlamlı birlikler yapabilirsiniz.

A	Çanak	—	Saçak	1
B	Ev	—	Baş	2
C	Öte	—	Çömlek	3
Ç	Salkım	—	Toplu	4
D	Eş	—	Yarı	5
E	Giyim	—	Çatma	6
F	İri	—	Beri	7
G	Derli	—	Kuşam	8
H	Üst	—	Dost	9
İ	Derme	—	Bark	10

(Cevabı 48. sayfada)

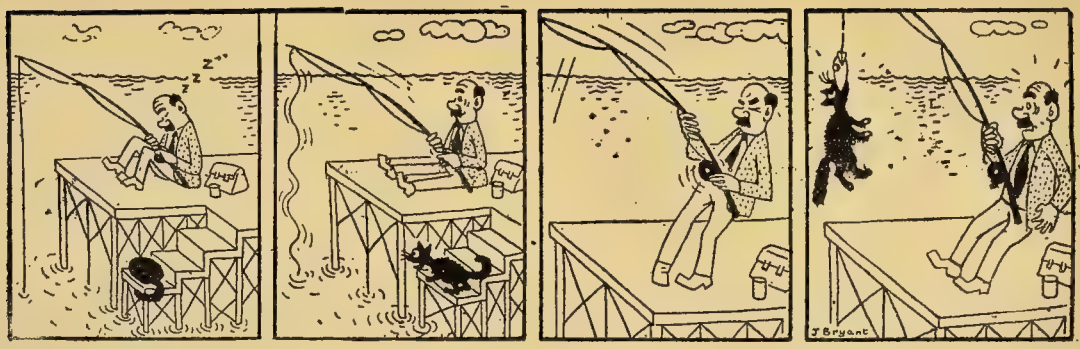

GÜLELİM

Ali — Buz üstünde kaymayı nasıl öğrendin ?

Mehmet — Yirmi defa düşüp kalkarak.

★

— Kafandaki bu şiş neden oldu ?

— Domatesten.

— Domatesten mi ? Hiç domates insanın kafasını öyle şişirir mi?

— Konserve kutusunun içinde olunca şişiriyor işte!

★

— Baban sana bahçedeki süprüntüleri toplarsan ne yapacağını söyledi mi ?

— Hayır, ama toplamazsam bana ne yapacağını söyledi.

— Böyle köpek hiç görmemiştim. Çok tuhaf!...

— Polis köpeği bu.

— Ama görünüşte hiç polis köpeğine benzemiyor.

— Tabiî benzemez. Gizli polis servisinde çalışıyor.

★

— Misafir evin çocuğuna sorar :

— Söyle bakalım Ergin, baban gibi kocaman bir adam olunca ne yapacaksın ?

— Babam kadar şişmanlamamak için onun gibi çok yemek yemiyeceğim. Rejim yapacağım.

Gelen misafir kapının önünü süpüren küçük bir kıza sorar :

— Kızım annen evde mi ?

— Besbelli ki evde! Yoksa ben kendiliğimden burasını süpürmeye kalkar mıyım ?

★

Öğretmen — Şimşekle elektrik arasında ne fark vardır, bilir misin?

Öğrenci — Elbette bilirim : Şimşek bedavadır. Elektrik para ile.

★

— Cuma ne zaman Perşembeden önce gelir ?

— İkisi de bir sözlüğe yazıldığı zaman.

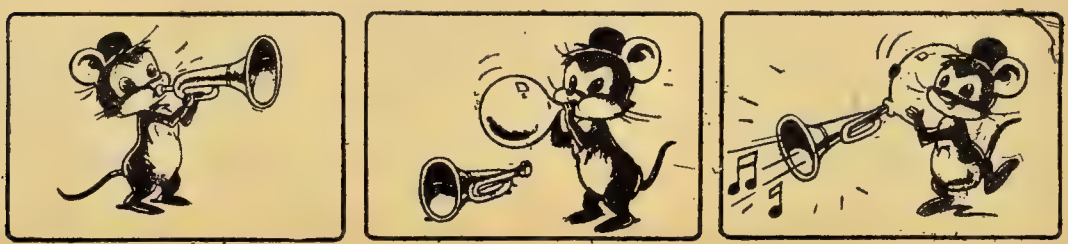

YILDIRIMIN HİKÂYESİ

GÖKGÜRÜLTÜSÜ, şimşek, yıldırım bazı insanları çok korkutur. Gerçekten bunların bir takım tehlikeleri vardır ama, nasıl meydana geldiklerini, özelliklerini, bu alanda yapılmış ilim araştırmalarını bilirsek korkumuz azalır.

Odanızın içinde kendi kendinize bir şimşek yapabilirsiniz. Bu, hava soğuk ve kuru olduğu zaman daha iyi görülür. Ayaklarınızı yerden kaldırmadan halının üstüne sürterek yürüyün. Sobaya veya radyatöre yaklaşınca bir parmağınızı oraya doğru yavaşça uzatın. Oda iyice karanlıksa parmağınızdan sobaya doğru ufak bir kıvılcımın atladığını görecek, aynı zamanda hafif bir elektrik çarpması duyacaksınız. Tabiî bunun size bir zararı olmaz.

Hava ılık ve kuruyken saçınızı taradığınız zaman bazı çıtırtılar çıkar. Bu işi gece ayna karşısında yaparsanız, küçük küçük kıvılcımları da görürsünüz. Ateşin karşısında bir kedinin tüylerini okşarsanız yine çıtırtılar duyup kıvılcımlar göreceksiniz.

İşte şimşekle yıldırım da çıkardığınız bu kıvılcımların daha büyük bir şeklidir. Bu gerçeği Benjamin Franklin (*) ortaya çıkarmıştır.

Benjamin Franklin fırtınalı bir günde oğluyla beraber şehrin dışına çıktı. Ellerinde uzun kuyruklu bir uçurtma, bir anahtar, bir kurdelâ parçası vardı. Uçurtmayı uçurarak, şimşeklerin çaktığı yere kadar havalandırdılar. Anahtarla kurdelâyı uçurtma ipinin tuttukları yerine bağladılar. Franklin bir eliyle kurdelânın ucundan tuttu. Eğer şimşek düşündüğü gibi bir elektrik akımıysa, uçurtmanın bulunduğu yerdeki akım ipten geçerek anahtara kadar gelecekti.

Baba oğul böylece bir zaman beklediler. Önce hiçbir şey olmadı. Biraz sonra yağmur yağdı, uçurtmanın ipi ıslandı. İşte o zaman ip elektrik akımını iletti. Çok geçmeden anahtardan Franklin'in eline kıvılcımlar atlamaya başladı. Bunlar elektrikti. Gittikçe büyüyüp kuvvetlendiler. Eğer elini çekmeseydi elektrik çarpacak ve bu çok tehlikeli olacaktı.

Franklin'in bu uçurtma deneyini sakın yapmaya kalkmayın, tehlikelidir. Aynı deneyi yapmaya kalkışan pek çok insan elektrik çarpmasıyla ölmüştür. Franklin'in ilim yolunda göze aldığı bu tehlikeyi düşünerek cesaretine hayran olmamak elden gelmiyor.

Dünyadaki her şey elektrikle yüklüdür. Ama bazı cisimler bu elektriklerini o kadar sıkı tutarlar ki hiç dışarıya vermezler. Bazı cisimler ise sürtünme ile elektrik akımı verirler. Meselâ ayaklarınızı halıya sürterek yürüdüğünüz zaman halı size elektrik vermiş ve akım parmağınızdan sobaya atlamıştır. Saçınızı tararken elektrik akımları tarakta toplanmış, yani tarak elektrikle yüklenmiştir. Kediyi okşayınca elektrik elinize toplanır.

Yağmur damlaları aşağıya inerken havaya sürtünür ve havadaki elektrik bunların üstünde toplanır. Bir yağmur bulutunda milyonlarca su damlası bulunduğu için bulut da böylece elektrikle yüklenmiş olur. Bu elektrik yükünün fazlası başka bir yere atlarken bir ışık çıkar. Elektrik akımı buluttan buluta geçerse buna şimşek, buluttan yere geçerse yıldırım denir.

Şimşek çakarken bir de gökgürültüsü duyulur. Biz şimşekten çok uzak olduğumuz için önce şimşeği görürüz, sonra gökgürültüsünü

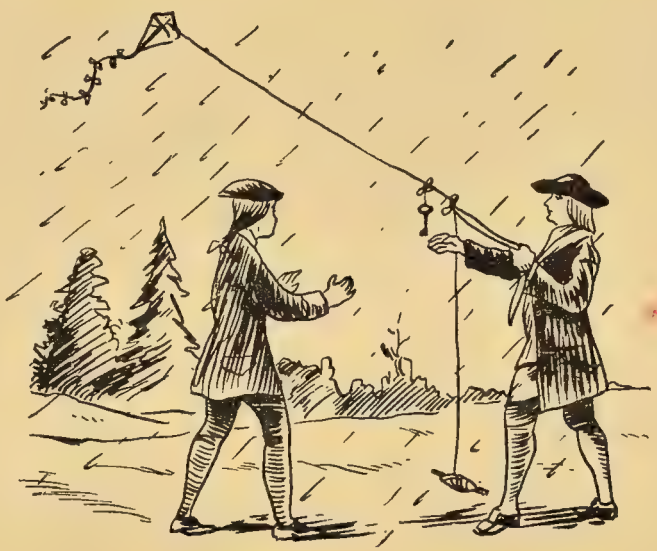

(*) **Doğan Kardeş'in 454. sayısında bu büyük adamın hayatı hakkında bir yazı vardır.**

HOŞA GİDEN DİLEK

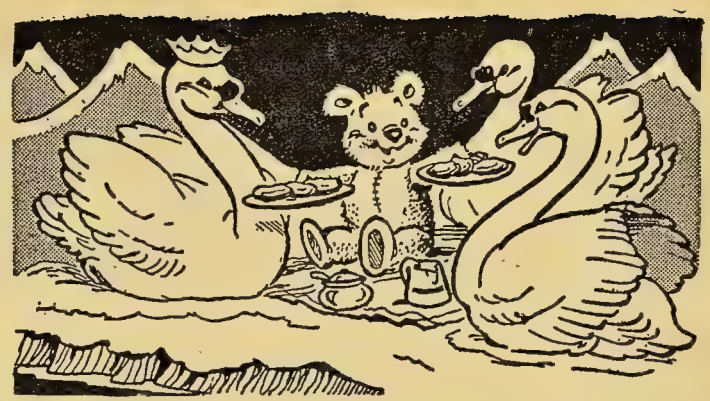

VAKTİYLE kar ve buzlarla kaplı bir ülkede, bir gölün kıyısında bir ayı yaşıyordu. Bütün gün yabani kuğularla, başında gümüş bir taç bulunan kuğu kıraliçesini düşünürdü. Eski bir inanışa göre kuğu kıraliçesini uçarken görenler bir dilekte bulunabilirlerdi. Bu ayı bir dileğinin olmasını ne kadar çok istiyordu. Dileğini hazırlamıştı bile.

— Kuğu kıraliçesini bir görsem ne istiyeceğimi biliyorum, diye düşünürdü. Haftada bir birkaç arkadaşın gelip benimle çay içmelerini dilerdim. Hangisiyle arkadaş olursam olayım, zarar yok. Yeter ki anlaşalım.

Gerçekten bu iyi kalbli ayının yalnızlıktan çok canı sıkılıyordu. Bir gün çay pişirdi. Güzel bir kahvaltı hazırladı. Ama görünürlerde kimsecikler yoktu. Karların üstünde tek başına üzgün üzgün kahvaltı yaptı. Bu şekilde haftalarca kendisine bir arkadaş gelmesini bekledi.

Bir gün yine kahvaltı hazırlarken ansızın gökyüzü kararadı. Havada kocaman, kapkara bir kartal uçuyordu. O sırada kuğu kıraliçesiyle, emrindeki yabani kuğular göründüler. Ayı sevinçle:

— Tamam, sihirli dileğimi istememin sırası geldi, diye söylendi.

Gözlerini kuğu sürüsünden ayıramıyordu. Kartal peşlerinden kovalıyor, pençelerini kuğu kıraliçesine batırmaya hazırlanıyordu. Ayı bunu görünce telâşla:

— Sihirli dileğim olsun, diye bağırdı. Bu kartalın şu anda bir serçe olmasını istiyorum.

Korkunç kartal küçülerek bir serçe haline geldi. Kuğular hiçbir şey olmamış gibi uçup gözden kayboldular.

Ayı onları kurtardığı için çok memnundu. Yalnız elindeki fırsatı kaçırdı diye, ondan sonra hep arkadaşsız kalacaktı. Çünkü sihirli dilek bir kere yerine geldikten sonra ikinci sefer olmazdı.

Çayını koyup kahvaltıya başlarken havada kanad sesleri duydu. Kuğular gölün kıyısına inerek yanına yaklaştılar. Kıraliçe gümüş tacıyla en önde duruyordu.

— Bizi çaya davet eder misiniz? dedi.

Ayı sevincinden uçuyordu. Misafirlerine çok güzel şeyler ikram etti. Kuğular da ona gezip gördükleri yerleri anlattılar.

Ondan sonra kuğular ayıyı hiç yalnız bırakmadılar. Bazan gittikleri yerlerden sevgili dostları ayıya güzel hediyeler getirdiler.

duyarız. Aslında her ikisi de aynı zamanda meydana gelmiştir, ama sesin hızı ışığın hızından az olduğu için bize daha sonra gelir.

Şimşek çakınca çıkan ses buluttan buluta yankılanarak yayılır. Bazan tepelerde de yankılanır. Bu yüzden gök gürültüsü gökyüzünün bir tarafından çıkıyormuş gibi değil de her taraftan geliyormuş gibi olur. Duyduğumuz gümbür gümbür öten gökgürültüleri kısa bir sesin bu şekilde yankılanarak uzamasından meydana gelmiştir. Onun için sakın gökgürültüsü duyunca, şimşek görünce korkmayın. Bunların normal birer tabiat olayı olduklarını, size zarar vermiyeceğini unutmayın. Bugün yıldırım tehlikesine karşı da birçok yerlere yıldırımlıklar konmuştur.

S. Ö.

İHTİYAR kadın:

— Buranın temiz havası sana çok iyi gelecek, diyordu. Köye gelmekle çok iyi ettin kızım.

Esin:

— Teyzeciğim, hastalandığım zaman okuldan izin alıp beni buraya getirmeseydiniz bu kadar çabuk iyi olamıyacaktım, dedi. Size çok şey borçluyum.

Esin yatılı bir okulda okuyordu. Akrabası olan bu kadıncağız onun ağır bir hastalıktan yattığını duyunca hemen şehre koşmuş, okul doktorundan rapor alarak kızı evine götürmüştü. Köyde bir hafta kadar dinlendikten sonra okula dönecekti. Ama artık burada canı sıkılmaya başlamıştı bile. Köyde ilgisini çekecek hiçbir şey görmüyordu.

— Burada herkes işiyle gücüyle uğraşıyor. Meraklı hiçbir şey olmuyor, diyordu.

İhtiyar kadın bu sözü duyunca biraz sarardı.

— Böyle söyleme kızım, dedi. Son günlerde köyde acayip şeyler olmaya başladı, ama bu köylülerin canını sıkıyor. Geceleri korkudan kimse sokağa çıkamaz oldu.

Esin'in gözleri parladı.

— Yoksa sen de korkuyor musun teyze, diyerek bir kahkaha attı. Geceleri neler çıkıyormuş acaba?

Kadın fısıltıyla konuşmaya başladı.

— Şu eski kalenin harabelerinde geceleri bazı ışıklar görünmeye başlamış. Sesler duyanlar da olmuş. Ben öyle cinlere, perilere inananlardan değilim ama, ışıkları ben de gözümle gördüm.

Kız:

— Her halde birisi bunlara oyun oynamak istiyor, diye düşündü. Ama ne olursa olsun herkesi korkutmanın doğru bir şey olmadığını biliyordu.

Biraz dolaşmak için evden çıktı. Yolda biraz önce konuştukları şeyleri düşünüyordu. Kimsenin merak edip içine bile girmediği bu harabelerde gece vakti niçin ışık yanıyordu?

Yolun kenarında kaleye çıkan bir dehliz vardı. Buradan geçip harabelere giderse köylüleri korkutanın kim olduğunun anlaşılmasına yarıyacak bazı şeyler bulabilirdi. Dehlizin ağzını kaplıyan eğrelti otlarını iterek içeri girdi. Karşı taraftan hafif bir ışık geliyordu. Birden ayağı kaydı. Düşmemek için duvara tutunmak istedi. Duvar ıslaktı. Elleriyle tutunacak bir yer bulamadı. Dizlerinin üstüne düştü. Duvardan kopan çamurlu toprak parçaları elinde kalmıştı. Dizleri çok acıyordu. Güçlükle yerinden kalktı. Dehlizin dışına çıkıp parmaklarındaki çamurları ovaladı. Elinde küçük sert bir şey vardı. Çamuru silince bunun bir para olduğu meydana çıktı. Üzerinde yarı yarıya silinmiş bir resimle tanımadığı yazılar görülüyordu.

Kalenin duvarlarını yosunlar kaplamıştı. Her taraftan otlar fışkırıyordu. Ortalıkta acayip hiçbir şey yoktu. Biraz dolaşınca önüne aşağıya doğru inen bir merdiven çıktı. Hava kararmak üzereydi. Yanına ışık almadan merdivenlerden aşağı inmeye cesaret edemedi. Birden merdivenlerin sonunda gözüne bir parıltı çarptı. Bu, zaman zaman parlayıp sönen titrek bir ışıktı. Esin hiç ses çıkarmamaya çalışarak birkaç basamak indi. Şimdi bazı sesler duymağa başlamıştı. İki kişi konuşuyordu. Biraz daha yürüyüp konuşmaları dinlemeye başladı.

— Bu gece yapılacak başka bir şey yok.

— Daha çok erken. Bir kere daha çıkalım.

Esin birdenbire ortaya fırladı. Sert bir sesle:

— Ne yazık ki bir daha çıkamıyacaksınız, dedi. Yaptığınız çok kötü bir şey. Kendi halinde yaşıyan, size bir zararı dokunmıyan bu insan-

ları korkutmaya utanmıyor musunuz?

Fenerlerin ışığı birden gözlerini kamaştırmıştı. Az sonra karşısında kendi yaşında iki erkek çocuk gördü. İkisi de şaşkın şaşkın bakıyorlardı. Bir tanesi:

— Hoppala, bu da nereden çıktı, dedi. Kim kimi korkutuyormuş?

İkinci çocuk söze karıştı:

— Siz bizi yanlış anladınız galiba. Biz buraya kimseyi korkutmak niyetiyle gelmedik. Burada kazı yapıyoruz.

— Kazı mı yapıyorsunuz?

Esin biraz hayret etmişti, ama çocukların doğru söylediklerine inanıyordu. Dürüst görünüyorlardı. Biri harabelere niçin geldiklerini anlattı.

— Biz ikimiz de arkeolog olmak istiyoruz. Bazı tarihî araştırmalar yaptık. Burada bu kale yapılmadan çok önce bir şehir varmış. Romalılar devrine rastlıyor. Ama okulda kimseyi inandıramadık. Hayal kurduğumuzu sanıyorlar. Onun için kendi kendimize yaptığımız bu kazılardan bir şey ele geçirecek olursak bu yolda çalışmalarımıza devam edeceğiz. Geniş ölçüde bir kazı yapılırsa çok şeyler bulunacağını ümit ediyoruz, ama şimdiye kadar yaptığımız gizli araştırmalar hep boşa çıktı. Belki de yanılmışızdır. Artık bu işe devam edemeyiz. Köylülere söyleyin, bundan sonra kimseyi rahatsız etmiyeceğiz.

Esin:

— Size karşı kaba davrandığım için asıl siz beni affedin, dedi. Size yardım etmek isterdim. Belki bu işinize yarar.

Dehlizde bulduğu parayı çocuklara uzattı. Fenere yaklaştırıp dikkatle baktılar. Esin parayı nasıl bulduğunu da anlattı. Çocuklar paraya sanki çok kıymetli bir mücevhermiş gibi bakıyorlar, sevinçlerinden ne yapacaklarını bilemiyorlardı.

— Bu Roma dinarı. Gümüş. Bizim aradığımız şehir için güzel bir ip ucu. Ne olur bize dehlizdeki o duvarı gösterir misiniz? Belki daha başka şeyler de bulabiliriz.

Esin:

— Orayı hep beraber kazarız, ama bir şartla, dedi. Önce köylülerin korkusunu gidermeliyiz. Gelin, hep beraber teyzeme gidelim.

Evde çay içerlerken teyzesi de çocuklarla uzun uzun konuşup plânlarını öğrendi. Esin çok sevinçliydi. Çok hareketsiz sandığı bu köyde karşısına iyi arkadaşlar ve meraklı bir iş çıkmıştı.

★

EN GÜZEL HEDİYE

Doğan Kardeş abonesidir. Çünkü bütün bir yıl, her ay seni hatırlatır.

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ?

ÇİFTE HAYAT

Bazı yengeçler gövdelerini örten sert kabuğun üstünde sünger taşırlar. Her iki hayvan da bu yaşayış şeklinden çok faydalanır. Yengeç süngerin altında avlanırken kolay kolay göze çarpmaz. Eğer bir düşmanı yengeci görecek olsa bile hücum etmeye cesaret edemez. Çünkü sünger çok pis kokar. Sert olduğu için süngeri hiç bir hayvan yemek istemez.

Boş salyangoz kabuklarının içinde yaşayan yengeçlerin bu kabuklarının üstüne deniz şakayıkı gibi bazı hayvanlar yerleşir. Bunlar yengeci düşmanlardan korurlar. Buna karşılık onun yediği şeylerin artıklarıyla geçinirler.

•

YER SOLUCANI

Yer solucanı besinini toprak üstündeki bitkilerden alır. Çoğu zaman geceleri karnını doyurur. Yuvası toprağın içindedir. Yeri kazarken önüne çıkan toprakları yutar. Bu topraklar vücudundan geçerken solucan kendisine yarıyacak bazı faydalı maddeleri sindirir. Geri kalan toprağı gövdesinin ucundan dışarıya çıkarır ve kazdığı oyuğun ağzına bırakır. Bu durum toprağın değerini artırması bakımından çok önemlidir. Solucanın gövdesinden geçen topraklar iyice ufalanır, bazı salgı bezlerinin çıkardığı sıvılarla zenginleşir. Toprağın diğer kısımları havalanmış olur, yağmur suları kolayca alt tabakalara iner.

Osmanın hastalığı neymiş?

PAZAR günü, Aykut'la, İlham, arkadaşları Osman'ın bir haftadan beri evde hasta yattığını duyunca bir buket çiçekle ziyaretine gitmişler... Ellerinde çiçekle tekrar geri döndükleri zaman boyunları bükük, dokunulsa gözlerinden şıpır şıpır yaşlar akacak gibiydiler.

Tabii benim hiçbir şeyden haberim yok:

— Ne var böyle? Elinizde çiçekle bir toplantıya mı gidiyorsunuz? Neden böyle ağlamaklı olmuşsunuz çocuklar, dedim.

Aykut dayanamadı:

— Biliyorsunuz, Osman bizim en yakın arkadaşımızdır. Bir haftadır okula gelmediğini görünce, beraberce bir geçmiş olsuna gidelim dedik, keşke gitmeseydik... Annesini çok kibar bilirdik, bizleri de çok severdi, kapıyı açmasıyla kapaması bir oldu.

— Neden yavrum?

— Doğrusu ben de anlıyamadım. Yoksa bilmiyerek bir kusur mu işledik?

Bu defa İlham söze karıştı:

— Osmanın annesi üzgün bir yüzle: «Oğlum hastadır, eve giremezsiniz, kızıl oldu,» dedi. Ve çat kapıyı kapadı, bizi içeri almadı, hiç böyle nezaketsizlik olur mu? Halbuki eskiden Osman bizde, biz onlarda az mı derse çalıştık, beraber oynadık? Doğrusu oracakta ne diyeceğimizi şaşırdık, donduk kaldık.

— Arkadaşımızın annesine öyle hemen kırılmayın, bunu muhakkak sizlerin iyiliğiniz için yapmıştır.

— Bunun iyilik neresinde?

— Ben şimdi size Kızılın ne bulaşıcı bir hastalık olduğunu söyleyim de arkadaşınızın annesinin ne kadar haklı olduğunu anlayın.

Kızıl Streptokok cinsi mikroplarla insanlara bulaşır ve bütün dünyada raslanan bir hastalıktır. Kızıl salgınları mevsimlerle ilgilidir. Havaların birdenbire soğuduğu sonbahar ve kış aylarında yavaş yavaş artar, bilhassa havaların bir güzel, bir kötü gittiği günlerde birdenbire çoğalır. Hastadan sağlama temasla, öksürük, aksırık, ağızdan fırlayan tükürük damlacıklariyle veya portörlerle bulaşır.

— Portör nedir Doktor Amca?

— Portör, mikrop taşıdıkları halde kendileri hasta olmayan, fakat başkalarına hastalığı bulaştıran insanlara denir. İşte Osman'ın annesi, belki kendisinde mikrop vardır düşüncesiyle sizlerle konuşmak istememiştir.

İlham:

— Bakın biz bunun böyle olacağını düşünememiştik, dedi.

— Kızılın bulaşması bu kadarla kalmaz. Hastanın kullandığı çamaşır havlu, yemek takımları, hattâ temas ettiği ekmekle bile geçer. Kızıl mikrobu vücuda girdikten 1 - 10 gün içinde tesirini gösterir, 39 - 40 ateşle insanı yatağa serer, başını, boğazını ağrıtır sersemleştirir, vakit vakit kusturur.

— Peki hastalığa neye Kızıl demişler?

— Ateşin en yüksek olduğu devrede toplu iğne başı gibi kırmızı döküntüler ortaya çıkar, bütün vücut kırmızı mürekkebe batırılmış gibi al al olduğundan hekimler hastalığa Kızıl ismini vermişlerdir.

— Tehlikeli bir hastalık mıdır bu doktor amca?

— Eskiden çok tehlikeliydi. Dikkat edilmediği zamanlar insanları öldürürdü, bugün mikrobunu yenecek sulfamit, penisilin gibi antibiyotikler tehlikeyi ortadan çok çabuk kaldırmaktadır.

Çocuklar Osman'ın annesinin haklı olduğunu anladılar ve arkadaşlarının bir an önce iyileşmesini dilediler.

Dr. Kâmran ŞENEL

Korkaklığını Nasıl Unutmuş?

BİR zamanlar küçük bir kulübede yaşlı bir karı - koca yaşıyordu. Adam gördüğü, görmediği her şeyden korkardı. Onun bu korkaklığını komşu köylerde duymayan kalmamıştı. Kendisi de korkaklığı ile herkesin alay etmesine üzülüyor, bu huyundan vazgeçmek istiyordu. Bir gün akşam üstü karısı adama dedi ki:

— Akşama yiyecek bir şey yok. Köye git de biraz yumurta al.

— Olur, biraz sonra giderim.

— Ama o zaman hava kararacak. Ya önüne ormandaki ejderha çıkarsa.

Adam bu sözü duyar duymaz yerinden fırladı. Acele acele paltosunu giyip evden çıktı.

Gerçekten o günlerde halk arasında ormanda yedi başlı bir ejderhanın yaşadığı söyleniyordu. Adam bunun yalnız geceleri ortaya çıktığını duyduğu için hava kararmadan evine dönmek istiyordu.

Yol boyunca koşarak gitti, ama köyden yumurtaları alıncaya kadar hava kararıverdi. Adam köyde önüne gelene:

— Karanlık bastı. Ormandan tek başıma geçemem. Ne olur benimle gelir misiniz, diye yalvarmaya başladı.

Köylüler de:

— Ormanda yedi başlı ejderha varken biz oradan geçmeyiz, diyorlardı.

Adamcağızın son ümidi, ormanın yanıbaşında oturan sihirbazdı. Bu sihirbaz çok akıllı bir adamdı. Köyde kimsenin bilmediği şeyleri bilir, sihirbazlık hünerlerini yalnız insanlara iyilik etmekte kullanırdı. Bizim korkak köylüyü güler yüzle karşıladı. Adam kendisiyle beraber gelmesini ona da teklif etti. Sihirbaz adamın söylediklerini dinledikten sonra:

— Dur bakalım, biraz düşüneyim, dedi. Demek ormanın içinde bulunan yedi başlı bir ejderhadan korkuyorsun öyle mi? Seninle gelip ben o ejderhayı adam akıllı korkuturdum, ama bugün çok yorgunum, hemen yatacağım. Şimdi sana sihirli bir

söz öğreteceğim. Ormanın içine girip ejderha ile karşılaşınca üç kere şunları söylersin: «Yedi başlı ejderha, yedi başlı ejderha, çekil yolumdan, seni keserim ha!»

Adamcağız meraklanmıştı:

— Ejderha bunu duyunca kaçar mı, diye sordu.

— Kaçmasına vakit kalmaz. Birdenbire durduğu yerde yok olur. Bu çok kuvvetli bir sihirdir. Bunu öyle herkese öğretmem. Seni eskiden beri severim de.

Adam sihirbaza birkaç kere teşekkür ederek yola çıktı. Kendi kendine:

— Ben böyle bir sihiri öğrendikten sonra artık dünyada hiçbir şeyden korkmam, diye seviniyordu.

Ormanın ortasına gelince ağaçların arkasında kara kara gölgeler belirmeye başladı. Adam bunları ejderha sanarak öğrendiği sihirli kelimeleri söylemeye başladı. Gölgelere yaklaştıkça hiçbir şey olmadığını görüyor, ejderhanın sihirin etkisiyle yok olduğunu sanıyordu.

Adam o günden sonra hiçbir şeyden korkmaz oldu. Bütün köylülere ormandaki ejderhanın önünden elini kolunu sallıyarak nasıl geçtiğini anlattı. Ondan sonra karanlıkta sihirli sandığı kelimeleri söylemese bile korkmak aklına gelmiyordu.

Sizin de bu adam gibi korkak arkadaşlarınız var mı? Acaba onlar korkaklıklarını unutmak için böyle sihirli kelimeler söylemeyi hiç denediler mi? Bunun yerine, kendi kendilerini korkulacak hiçbir şey olmadığına inandırmaya çalışsalar daha iyi olmaz mı?

★

PARA BİRİKTİREN KAZANIR

Hele parasını Yapı ve Kredi Bankası'nın İkramiyeli Aile Cüzdanında biriktiren daha çok kazanır. Her çekilişte Yapı ve Kredi Bankasından birçok çocuğa apartman dairesi ve çeşitli para ikramiyeleri çıkıyor.

BİLMECE BULMACA...

	1	2	3	4	5	6	7
1	K	İ	R	A	■		
2	İ	■	■	K	A	M	A
3	B	A	L	■	B	O	?
4	B	İ	Â		■		■
5	İ	L	■	K	A	L	E
6	W	E	M	A	T	■	■
7	■	■		■	A	R	I

Soldan Sağa :

1 — Her ay verilen ev parası, tersi üvey. 2 — Bir silâh. 3 — Arının yaptığı, serbest. 4 — Yalvarmak. 5 — Vilâyet, erkek dadı. 6 — Müslümanlığın şartlarından biri. 7 — Çalışkan bir hayvan.

Yukardan aşağıya :

1 — Ateş yakarken kullanılır. 2 — Küçük topluluk. 3 — Bir nota. 4 — Beyaz, erkek adı. 5 — Üzülmek, üye. 6 — Sonuna (ü» gelirse çok yaşıyan. 7 — Oyundaki araç.

Hazırlıyan:
Şükran Kocaoğlu

BEŞ DEVLET

Aşağıda iki sıra kelime görüyorsunuz. Birinci sırada beş Avrupa devletinin adı vardır. İkinci sırada bu devletlerin başkentleri karışık bir şekilde yazılmıştır. Önce harfleri sıraya koyarak başkentleri bulun, sonra da bunların hangi devletlere ait olduğunu.

Danimarka - Holânda - İtalya - İsveç - Portekiz.

STERMAMAD - MAOR - NEGAHOK - ZONLIB - HOLSTOMCK.

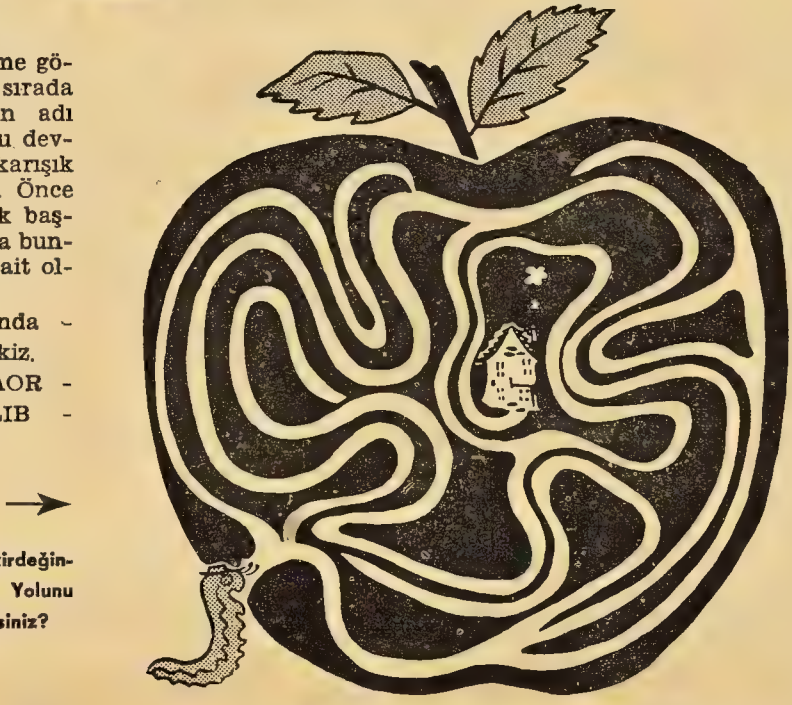

Elma kurdu elmanın çekirdeğindeki evine gitmek istiyor. Yolunu bulmasına yardım eder misiniz?

HAYVAN DOSTLARI

Bülent Şeref

Bilgihan Şimşek

Ümran Kızıltan

Elmira Gadol

Levent Özgür

Nuriye Şenyiğit

Agop Paluyan

Erdinç Birleşen

Vartan Paluyan

Canan Topçudere

Güzide Altunay

Ateş Kutar

Aysen Güner

Suavi K. İbrahim

Zühal Karsan

Ülkü Yılmazer

Ender Bosun

Eser Olcaylı

Emel Karacaoğlu

Tuncay Özyürek

Süheyl Erboz

Leyla Sırdaroğlu

Fügen Doyuran

Lâle Taş

Yücel Ekız

İyilik

VAKTİYLE Elif adında çok güzel bir kız vardı. Köyde yaşıyordu, ama babası onu şehre gönderip okutmuştu. Orada okuma, yazma öğrenmiş, çeşitli bilgiler edinmişti. Yalnız yemek pişirmesini, evi derleyip toplamasını, dikiş dikmesini bilmezdi. İşin aslına bakılırsa bu işleri yapmaması kızın tembelliğinden ileri geliyordu. Elif çalışmayı hiç sevmezdi.

Elif büyüyünce iyi kalbli, çalışkan genç bir çiftçi ile evlendi. Çok bilgili bir kızdı ama, ev işlerini yapamıyordu. Halleri vakitleri oldukça iyi idi. Birkaç tane hizmetçi ve uşakları vardı. Bunları Elif'in idare etmesi, işlerini iyi yapıp yapmadıklarına bakması gerekiyordu. Ama o, bunlara hiç aldırmıyordu. Evin içi temizlik yüzü görmüyor, yemekler güzel olmuyordu.

Bir gün kocası evden çıkıp çalışmaya giderken:

— Bak Elif, dedi. Evde yapılacak bir sürü iş var, ama sen bunların hepsini hizmetçilere bırakıyorsun. Sabahtan akşama kadar yerinden kalkmadığını söylüyorlar. Hadi neyse evde iş yapmıyorsun, hiç olmazsa tezgâhta biraz bez doku.

Kocası gittikten sonra kadın ağlıyarak tezgâhın başına oturdu. Hem canı iş yapmak istemiyor, hem de nasıl bez dokunacağını bilmiyordu. Akşam kocası gelip hiçbir şey yapmadığını görünce kızar diye korkuyordu. Birden karşısında bir ışık gördü. Işığın içinden bir peri çıktı. Elif'e:

— Boşuna üzülme kızım, dedi. Ben yıllardan beri senin ailene işlerini daha kolay yapabilmeleri için yardım ettim. Sana da bir kolaylık öğretirim. Sen tembellikten iş yapamıyorsun. Şu andan itibaren emrine on tane uşak veriyorum. Bunlar evdeki bütün işleri yaparlar.

Peri bunları söyledikten sonra elindeki sihirli sopayı uzattı. Bunun içinden küçük küçük adamlar çıkıp yere atladılar. Hepsi on taneydi. Çok çevik ve neşeli görünüyorlardı. Bir an içinde odayı derleyip topladılar. Tezgâhı işletip birkaç metre bez dokudular. Bu işler bitince, Elif'in önüne dizilip vereceği emirleri beklediler.

Kızcağız hem sevinmiş, hem de şaşırmıştı. Peri iki elini öne doğru uzatıp parmaklarını açmasını istedi. Ondan sonra şu sözleri söyledi:

— Baş parmaklar, işaret parmakları, orta parmaklar, yüzük parmakları, küçük parmaklar, hepiniz yerlerinize, işlerinizin başına!

Bunun üzerine bütün cüceler yerlerinden fırlayıp kızın parmaklarına çıktılar. Peri gözden kayboldu. Kız şaşkın şaşkın parmaklarına baka kaldı. Cüceler birden bire yok olmuşlardı. O anda içinde bir iş yapma isteği duymaya başladı. Kendi kendine:

— Çabuk olmalıyım, diye söylendi. Öğle vakti oldu, daha evde hiçbir iş yapılmadı. Ortalık ne kadar çok kirlenmiş.

Hizmetçilerini yanına çağırarak onlarla beraber bütün evi süpürüp sildi. Her yer parıl parıl parladı. Ondan sonra mutfağa girdiler. Güzel yemekler pişirdiler. Elif iş görürken şarkılar söylüyor, hizmetçilerini eğlendiriyordu.

Akşam kocası eve gelir gelmez değişikliğin farkına vardı. Karısının miskinliğinin geçtiği ilk bakışta göze çarpıyordu. Eskisinden kat kat güzelleşmiş, canlanmıştı. Adam:

— O, evimiz meğerse ne güzelmiş, dedi. Galiba buraya bir peri uğramış.

Elif ellerini göstererek:

— Yalnız bir peri değil, on çalışkan peri, dedi. Hepsi burada.

O günden sonra her sabah erkenden kalkmaya başladı. Evde hiç canı sıkılmıyor, yapacak çeşit çeşit işler buluyordu. On küçük perinin çalışması eve neşe ve bolluk getirmişti.

Perisi

Ne Mızmız Çocuktu...

ERDİNÇ havuç, yumurta, çorba sevmezdi. Bunlardan başka sevmediği şeyler o kadar çoktu ki, annesi bazan sofrada oğlunun tabağına ne koyacağını şaşırırdı. Çocuğu bu huyundan vazgeçirmek için bir çare arıyordu.

Bir gün babası:

— Erdinç seni biraz babaannenin yanına göndereceğim, dedi. Belki açık havada iştahın açılır.

Erdinç sevinçle:

— Yaşasın, dedi. Orada istediğim kadar oyun oynarım. Babaannemin yaptığı böreklerle pastalara bayılırım.

Babası, annesine bakarak göz kırptı. Ama çocuğa bir şey söylemediler.

Erdinç'in babaannesinin evine gidince ilk işi mutfağa bir göz atmak oldu. Dolapta bir çikolatalı pasta duruyordu. Bakarken ağzı sulandı.

Öğleyin sofraya oturdukları zaman babaannesi:

— Çok güzel yemekler yaptım Erdinç, dedi. Tavuk, bezelye, patates var.

— Ben tavuk yemem. Patates sevmem. Biraz bezelye koyun.

Babaannesi kocasının tabağına bu yiyeceklerden çok çok koydu. Sıra çocuğa gelince onun payına biraz bezelye düştü. Bezelyenin yanına tavukla patates de koydu, ama çocuk onlardan bir lokma bile almadı. Babaannesi:

— Tabağına konan şeyleri yersen iyi edersin, dedi. Bak karışmam, sonra pişman olursun.

Bundan sonra çocuğun tabağını masadan kaldırarak:

— Başka yemiyeceksen sofradan kalkabilirsin, dedi.

Erdinç dolaptaki çikolatalı pastayı unutmamıştı. Suçlu suçlu önüne bakarak:

— Oturayım, dedi.

Ama bütün ümitleri boşa çıktı. Pastadan babaannesiyle büyükbabası yediler. Çocuğa bir lokma vermediler. O da «bana pasta verin» diyemedi. Bunu söylese bile kendisine pasta vermiyeceklerini biliyordu.

Akşama aksilik yemekte çorba vardı. Erdinç bunu yemeyince yine aç kaldı. Yemek üstüne babaannesi meyva bile vermemişti.

Ertesi günü sabah kahvaltısında yumurta yemedi. Biraz peynir ekmekle çay içmek zorunda kaldı.

Öğleye doğru açlıktan bayılacak hale gelmişti. Bir taraftan da babaannesinin yaptıklarına çok kızıyordu. Öğleyin yemeğe çağırdığı zaman:

— Gelmiyeceğim, yemiyeceğim, diyerek ağlamıya başladı. Siz beni sevmiyorsunuz, bana acımadan aç bırakıyorsunuz, diyordu.

Babaannesi çocuğu okşayarak:

— Huysuzluk etme Erdinç, dedi. Bütün bunları seni çok sevdiğim için yapıyorum. Hayatında sevdiğin yemekleri bulamıyacağın zamanlar olabilir. Asıl o zaman aç kalırsın. Ben seni çocukken her şeyi yemeye alıştırmak istiyorum. Unutma ki, her besinin vücudumuza ayrı bir faydası vardır. Önüne konulan bütün yemekleri ye. Göreceksin ne kadar kuvvetleneceksin. Baban şimdi sağlam bir insandır, bilirsin. Çocukken o da senin gibi sıskaydı. Ah, ona yemek yedirirken ne güçlük çekerdim!

Erdinç hayretle gözlerini açtı.

— Ne? Babam yemek yemez miydi?

— Senin kadarken sevmediği şeyler çoktu. Sofraya oturunca mızmızlaşır, «onu istemem, bunu istemem, balık yemem, salata koymayın» diye bağırırdı.

Sofraya oturdukları zaman etin yanında yine bezelye ile patates vardı. Erdinç açlıktan tabağında ne varsa silip süpürdü. Patatesi sevmediğini unutmuştu bile. Çikolatalı pastasını yerken:

— Annemle babam beni şişmanlamış görünce kim bilir nasıl sevinecekler, diyordu.

★

DİL KÖŞESİ CEVAPLARI

Zıt Sıfatlar

A/6 B/5 C/7 Ç/10 D/9
E/8 F/1 G/3 H/2 I/4

İkiz kelimeler

A/3 B/10 C/7 Ç/1 D/9
E/8 F/5 G/4 H/2 I/6

EN GÜZEL HEDİYE

ALLAH RAHATLIK VERSİN

Doğan Kardeş Yayınları arasında yeni çıkan bu kitapta şimdiye kadar hiçbir yerde okumadığınız birbirinden güzel 40 hikâye bulacaksınız.

İyi kâğıda basılmış, bez cildli, renkli, resimli olan bu kitap en güzel bayram hediyesidir. Fiatı: 10 lira.

33 üncü sahifedeki «KİM BİLİYOR»un CEVABI

1 — Güneşe yakınlık sırasıyla Merkür, Venüs, Dünya, Mars, planetçikler (küçük gezegenler) gurupu, Jüpiter, Saturn, Uranus, Neptun, Pluto.

2 — Venüs gezegeninin büyük ve parlak görünmesinin sebebi bize en yakın olmasıdır.

3 — Alaskadan Büyük Okyanusa.

4 — Selüloz, kâğıt hamuru ve pamuk liflerinden. Bunlar çeşitli kimyasal maddeler içinde eritilir. Bu eriyik bir âletin çok ince deliklerinden geçirilerek iplik haline getirilir.

5 — Dört çeşit: acı, tuzlu, tatlı, ekşi.

6 — Yediğimiz şeyler yutaktan yemek borusuna geçerken soluk borusu kendiliğinden bir kapakçıkla kapanır. Eğer bu kapak iyice kapanmazsa soluk borusuna bir şey açar. Bu, bizi öksürtür. Böylece oraya kaçan yiyecek tekrar yutağa döner. Öksüremezsek tıkanır, boğulabiliriz.

7 — Güneş battıktan sonra havanın sıcaklığı gittikçe azalmaya başlar. Böylece sıcaklık sabaha karşı güneş doğmadan önceki zamanda en düşük hale iner.

8 — Bugünkü tavuk cinslerinin atası Hindistanda yaşayan bir yaban tavuğudur. Tavuk 3500 yıldan önceki zamanlarda evcilleştirilmiştir.

BİLMECELER

Altı taş üstü taş
İçinde bin bir baş
(Hamam)

★

Ot yer, su içmez
(İpek Böceği)

★

Şekere benzer tadı yok
Gökte uçar kanadı yok
(Kar)

★

Yol üstünde yorgun eşek
(Köprü)

★

Dal ucunda kırmızı gelin
(Fındık)

LAV KAPANI

TECRÜBESİZ, ama mesleğinde ilerlemek istiyen genç bir gazeteciydim. Bana verilen ilk iş Güney Amerikadaydı. Ama bu az kaldı son işim oluyordu.

Zacate köyünde kalmayı aklımdan bile geçirmemiştim. Gündüz durmadan yağmur yağdı. Cumartesi günü otobüsle Zacate'e geldiğimiz zaman şöför Pazartesiye kadar yola devam edemiyeceğimizi söyledi.

Zacate tıpkı diğer Lâtin Amerika köylerine benziyordu. Ortasındaki küçük meydanı köyün önemli sayılan binaları çevreliyordu. Kilise, kahve, birkaç dükkân köy odası ile benim kaldığım küçük otel...

Nedense Zacate'in havasında bir uğursuzluk sezmiştim. Halkı çok korkaktı. Köy, Izalco yanardağının eteğinde kurulmuştu. Bu yanardağın kraterine «Pasifik'in İsaret Kulesi» adı verilmesinin sebebi epeyce zamandan beri alev ve duman püskürtmesiydi.

Güneş batmadan az önce yağmur dinmişti. Güneşin, dağların meydana getirdiği mavi çizginin arkasında kayboluşunu seyrederken yanardağdan çıkan kırmızı bir ışık ve dumanlar gördüm. Bu, tehlike demekti. Erkek, kadın, çocuk hepsi meydanda toplanmış, yanardağa endişeli gözlerle bakıyorlardı. Bazıları eşyalarını başlarının üstünde taşıyarak köyün dışına doğru gidiyorlardı. Bunlar tehlikeden bir an evvel uzaklaşmak istiyenlerdi.

Bu manzarayı otelin penceresinden seyrederken şiddetli bir sarsıntı oldu. İlk anda sanki odama süzülen bir hortlak iskemlemi sarsmış gibi gelmişti. Depremin arkasından beyaz bir kül bulutu çıkarak güneşi kapattı. Sonra da köyün üzerine indi.

Meydandaki köylülerin hepsi deprem başlayınca biraz önce gidenlerin peşinden koşmaya başladılar. Ben de odamdan öyle bir fırlamışım ki, merdivenin üst basamağında ayağım kaydı. Merdivenlerden aşağıya kadar yuvarlandım. Pek berbat bir şekilde düşmüştüm. Her tarafım acıyordu. Otelci beni bir sandalyeye oturttu. Bir

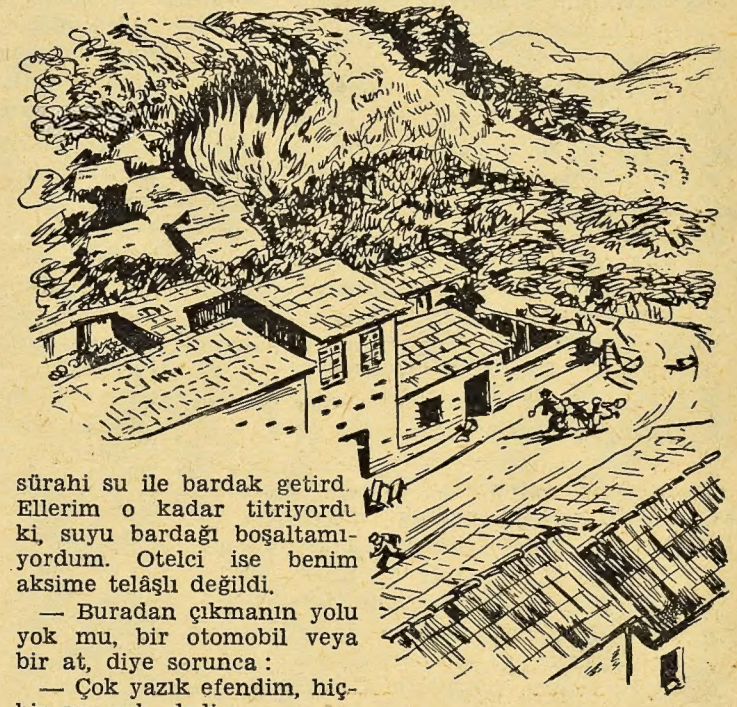

sürahi su ile bardak getirdi. Ellerim o kadar titriyordu ki, suyu bardağı boşaltamıyordum. Otelci ise benim aksime telâşlı değildi.

— Buradan çıkmanın yolu yok mu, bir otomobil veya bir at, diye sorunca :

— Çok yazık efendim, hiçbir şey yok, dedi.

Tekrar konuşmaya başlıyacağım sırada eliyle dağın köyün arka tarafına düşen kısmını gösterdi. Korkudan donup kalmıştım. Dumanlar çıkaran kapkara bir sıvı dağın yamacından köye doğru akıyordu. Bu sıvının değdiği ağaç ve kulübeler hemen alevler içinde kalıyordu. Çok hızlı geliyordu. Bir dakikadan az zamanda köyün iki yolu da kesilmişti. Artık kurtuluş yoktu.

Beklemekten başka bir şey yapamıyordum. Bir çare düşünemezdim. Otel sahibinin yukarıya çıktığını görünce, ben de onu takip ettim. Beraberce odama girip pencereden dışarıya baktık. Aklım duracak gibi olmuştu. Yaptığım tek şey dehşetle bize doğru akan lâvları seyretmekti.

Birdenbire yanımdaki adam :

— Bakınız efendim, diye bağırarak köyün ucundaki küçük tepeyi gösterdi. Bu tepe lâvların yoluna düşüyordu. Ama lâvlar bunun üstünden akacakları yerde ikiye ayrılarak köyün iki yanından akıp gidiyorlardı. Böylece Zacate'e hiçbir şey olmıyacaktı. Bu lâv nehri büyümediği takdirde hiç olmazsa bir müddet daha emniyetteydik. Köyün kenarındaki evler dumanlar içinde kalmış, arkadan lâvlar hepsini yutmuştu. Damların çoğu palmiye yapraklarından yapıldığı için bunlar yüksek sıcaklıktan tutuşup alev alev

Antep Fıstığı

HEPİMİZ Antep fıstığını seve seve yeriz ama, içimizde, bu güzel kuru yemişin nerede ve nasıl yetiştiğini bilen kaç kişi vardır? Doğan Kardeş okuyucularına bu gıdalı ve lezzetli meyveyi tanıtmak için Gaziantep'e gelişimden faydalanarak zirai Araştırma Enstitüsüne uğradım. Enstitünün Müdürü Şinasi Türel'e isteğimi anlattım. Beni çok iyi karşıladı. Fıstık bahçelerini ve laboratuarı gezdirdi, sorularıma cevap verdi. Kendisine sizlerin adına da teşekkür ederim.

İlk sorum, niçin İstanbul ve diğer büyük şehirlerimizde bir kısım kimselerin bu fıstığa «Şam fıstığı» dedikleri oldu. Sayın müdür bu sorumu gülerek ve üzülerek cevaplandırdı. Meğer yıllarca önce bu meyvenin ticareti Şam tüccarlarının elindeymiş. Şam o zaman bizim bir vilâyet mezkezimizdi. Gerek Türkiye içine gerekse dış memleketlere o zamanlar bu yemiş «Şam fıstığı» ismi altında gönderilmiş. İşte bu yüzden de «Şam fıstığı diye tanınmış. Aslında «Şam'da tek ağaç bile Antep fıstığı yokmuş.

İkinci sorum: Bu fıstığın dünya'da nerelerde yetiştiği oldu. Antep fıstığının en çok Türkiye'de, ondan sonra İran ve az miktarda da Kuzey Afrika, İtalya, Pakistan, Suriye'de yetiştirildiğini ve bazı memleketlerin de yetiştirmek için gayret sarfettiklerini söyledi.

Türkiye'de ise başta Gaziantep olarak Urfa, Adıyaman, Maraş, Siirt vilâyetlerinde yetişiyor. Diğer birçok vilâyetlerimizde de yetişmesi mümkünmüş. Müdür, bu konuda çalışıldığını, yakın bir gelecekte birçok vilâyetlerimizde de geniş miktarda fıstık bahçelerine sahip olacağımızı söyledi.

Bugün Türkiye'de yedi milyon civarında ürün veren ağacımız varmış, 10 sene içinde bu miktarı 12 milyona çıkarmak için çalışılıyormuş...

Antep fıstığı ya dağlarımızda bol bol raslanan Menengiç, Butum gibi ağaçların üzerine aşılanıyor, veya fidanlıklarımızda yetiştirilip sonra asıl yerlerine dikilmek suretiyle çoğaltılıyormuş.

Ağaç haline gelip ürün vermesi 12 - 15 sene sürüyormuş. Nisan ayında çiçek açıyor ve Eylül ayında da hasadı yapılıyormuş. Hasadı yapılınca ürünün kırmızı kabukları soyularak kurutuluyor ve satılıyormuş..

Sayın müdüre, dış pazarlardan nerelere gönderildiğini ve her yıl ne miktarda fıstık alındığını da sordum; daha ziyade Amerika'ya satıyormuşuz. Öteki memleketlere henüz gönderemiyormuşuz. Çünkü ürün azmış, ancak ortalama yılda 5000 ton meyve alınabiliyormuş. Bu miktar, ilerdeki yıllarda 40.000 tona yükselebilecekmiş.

Müdür Şinasi Türel'le arkadaşları durmadan arı gibi çalışıyorlar. Fıstığın yetiştirilmesi, hastalıkları, muhafaza ve işlemesi, ayrı ayrı, Ziraat mühendisi elemanlar tarafından idare ediliyor..

Rıza Kemal UYGUR

yanıyordu.

Otelci bir aralık odadan çıktı. Islak battaniyelerle koca bir sürahi su getirdi. Bu battaniyelere sarınıp suyu başımıza döktük. Duman ve sıcaktan güçlükle nefes alabiliyorduk. Bütün geceyi dışarıyı seyretmekle geçirdik. Otelci suyumuzu sık sık yeniliyordu. Bense köyden kaçıp da lâvların içine düşenlerin korkunç kaderini düşünüyordum.

Sabaha karşı yağmur yağmaya başladı. Yağmur damlaları yere düşünce buhar oluyordu. Ortalık aydınlanırken yanardağın ağzını görebildik. Lâvlar durmuştu. Müthiş bir patlamadan sonra Izalco yanardağı yüzyıllık bir zaman için durgunlaşmıştı. Lâv kapanı böyleydi işte.

Bunu gören yalnız ben değildim. Benim gibi yüzlerce insan bu yanardağın patlamasını gördü. Ama onlarla benim aramdaki fark, benim sağ kalıp bu olayı anlatabilmem oldu.

Çeviren : İpek Erden

AVCI DAYININ MACERALARI

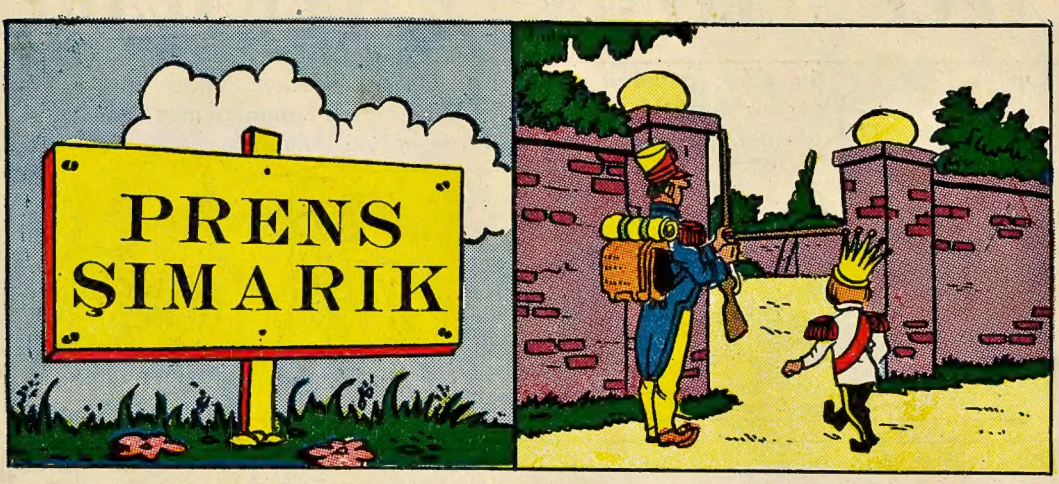

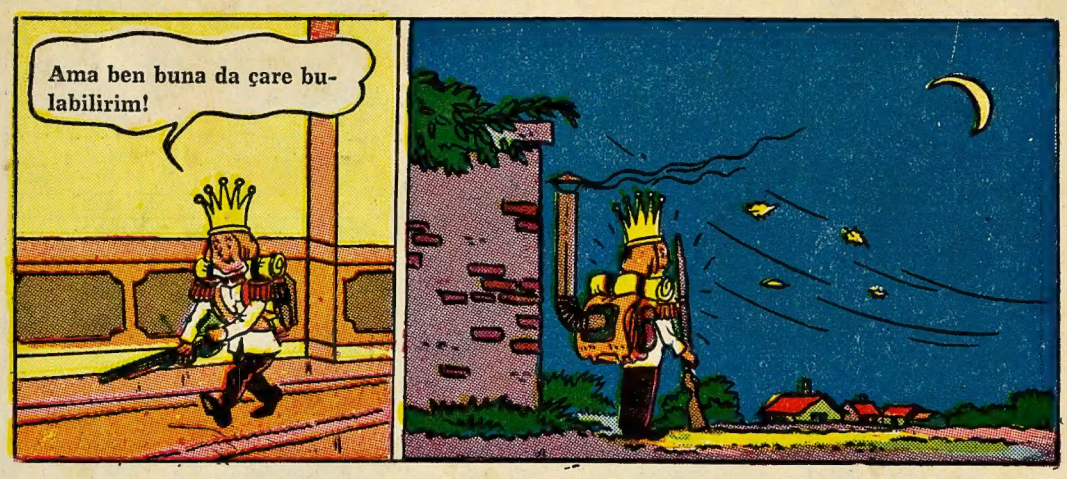

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.